

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Özel Eğitim Anabilim Dalı
Özel Yetenekliler Eğitimi

Yüksek Lisans Tezi

**ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERDE YALNIZLIK ALGISI, DUYGUSAL ZEKÂ
VE PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Zeynel Barış DEMİRCAN
ORCID: 0009-0008-3510-8894

Danışman
Doç. Dr. Mevlüt AYDOĞMUŞ
ORCID: 0000-0003-1286-2970

Konya – 2025

ÖN SÖZ

Gerek akademik bilgi birikimi gerekse sabırlı rehberliğiyle bu çalışmanın şekillenmesinde büyük rol oynayan, katkılarını hiçbir zaman esirgemeyen değerli danışmanım Doç. Dr. Mevlüt AYDOĞMUŞ'a, her daim desteğini esirgemeyen ve örnek aldığım sevgili hocalarım Dr. Süleyman ARSLANTAŞ ve Dr. Hamza KAYNAR'a, tez süresince her daim yanımda olan, moral veren ve bu yolculuğu benimle paylaşan değerli arkadaşlarım; Arjin BULUT, Burak AYDOĞAN, Selçuk YÜKSEK ve Ahmet DEMİRBAŞ'a, hayatımın her aşamasında koşulsuz sevgisi, sabrı ve desteğiyle yanımda olan kıymetli annem Zübeyde DEMİRCAN'a; varlıklarıyla bana güç veren, iyi günde kötü günde desteğini hiç esirgemeyen aile üyelerim Aynur BOZAN, Yaşar BOZAN, Leyla DEMİRCAN ATLI, Muharrem ATLI, Yuhanize TAŞ DEMİRCAN, Veysi DEMİRCAN, Özlem Necla GİRGİN ve Songül DEMİRCAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Bu çalışmanın, sevgili yeğenlerim Arjen ve Jan ATLI; Arya ve Siyajin BOZAN; Jan ve Berfin Naz DEMİRCAN; Mahir İnan, Berfin Sıla ve Kan GİRGİN; Musa, Ekrem ve Selim DEĞER için bir başlangıç noktası olmasını ve onları kendi akademik yolculuklarında cesaretlendirmesini temenni ediyorum.

Zeynel Barış DEMİRCAN

Eylül 2025

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	v
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	vi
SİMGELER, KISALTMALAR VE TABLOLAR	vii
ÖZET.....	x
ABSTRACT	xi
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	6
1.4. Varsayımlar	7
1.5. Sınırlılıklar.....	8
1.6. Tanımlar	8
2. ALAN YAZIN.....	10
2.1. Yalnızlık	10
2.1.1. Yalnızlığın Kuramsal Temelleri	11
2.2. Duygusal Zekâ.....	12
2.2.1. Duygusal Zekânın Kuramsal Temelleri	13
2.3. İyi Oluş	17
2.3.1. Öznel İyi Oluş	17
2.3.2. Psikolojik İyi Oluş.....	18
2.3.3. Psikolojik iyi oluşun Kuramsal Temelleri.....	19
2.4. Özel Yetenek	20
2.4.1. Özel Yeteneğin Kuramsal Temelleri	21
2.5. İlgili Araştırmalar	22
3. YÖNTEM.....	28
3.1. Araştırmanın Modeli	28
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	28
3.3. Veri Toplama Araç ve/veya Teknikleri.....	30
3.4. Verilerin Toplanması.....	31
3.5. Verilerin Analizi.....	31
4. BULGULAR	34
4.1. Özel Yetenekli Bireylerin Cinsiyetlerine Göre Yalnızlık Algısı, Duygusal Zekâ ve Psikolojik İyi Oluşlarının İncelenmesi	34

4.2. Özel Yetenekli Bireylerin Yaşa Göre Yalnızlık Algısı, Duygusal Zekâ ve Psikolojik İyi Oluşlarının İncelenmesi	35
4.3. Özel Yetenekli Bireylerin Eğitim Düzeyine Göre Yalnızlık Algısı, Duygusal Zekâ ve Psikolojik İyi Oluşlarının İncelenmesi	37
4.4. Özel Yetenekli Bireylerin Kardeş Sayısına Göre Yalnızlık Algısı, Duygusal Zekâ ve Psikolojik İyi Oluşlarının İncelenmesi	38
4.5. Yalnızlık, Duygusal Zekâ ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki Korelasyonların İncelenmesi.....	40
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	42
5.1. Tartışma.....	42
5.1.1. Yalnızlık düzeyine ilişkin bulgulara ait tartışma ve yorum	42
5.1.2. Duygusal zekâ düzeyine ilişkin bulgulara ait tartışma ve yorum.....	43
5.1.3. Psikolojik iyi oluş düzeyine ilişkin bulgulara ait tartışma ve yorum	45
5.1.4 Yalnızlık, duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiye dair bulgulara ait tartışma ve yorum.....	47
5.2. Sonuç.....	47
5.3. Öneriler.....	48
5.3.1. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	48
5.3.2. Eğitimcilere Yönelik Öneriler	49
5.3.3. Veli ve Ailelere Yönelik Öneriler	49
GENİŞLETİLMİŞ TÜRKÇE ÖZET	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
KAYNAKLAR.....	50
EKLER.....	64
EK-1: Ölçek Kullanma İzinleri	64
EK-2: Gönüllü Katılım Onay Formu.....	67
EK-3: Veli Onam Formu	68
EK-4: Kişisel Bilgi Formu	69
EK-5: Yalnızlık Ölçeği.....	70
EK-6: Duygusal Zekâ Ölçeği	71
EK-7: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	72
EK-8: Akademik Kurul Kararı	73
EK-9: Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu İzni	74
EK-10: Millî Eğitim Bakanlığı Araştırma Uygulama İzni Belgesi	75

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Özel Yetenekli Öğrencilerde Yalnızlık Algısı, Duygusal Zekâ ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi başlıklı tez çalışmamın toplam **87** sayfalık kısmına ilişkin, 26/10/2025 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%22** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dahil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

27/10/2025

Zeynel Barış DEMİRCAN

Doç. Dr. Mevlüt AYDOĞMUŞ

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

29/09/2025

Zeynel Barış DEMİRCAN

SİMGELER, KISALTMALAR VE TABLOLAR

Simgeler

&: Ve

%: Yüzde

p: Anlamlılık Düzeyi

r: Korelasyon Katsayısı

β : Beta

X: Ortalama

η^2 : Etki Büyüklüğü

df: Serbestlik Dereceleri

Kısaltmalar

BİLSEM: Bilim sanat merkezi

ÜYEP: Üstün Yetenekliler Eğitim Programı

DZ: Duygusal Zekâ

EQ-i: Emotional Quotient Inventory

PİÖ: Psikolojik İyi Oluş

SDT: self-determination theory

SCDPİÖ: Stirling Çocuklar İçin Duygusal ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği

Tablolar

Tablo 3.1. Araştırmanın çalışma grubunun sosyo-demografik özelliklerine ilişkin bulgular.....	29
Tablo 3.2. Yalnızlık, duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluş ölçeğinden alınan puanların güvenirlik analizine ilişkin bulgular.....	32
Tablo 3.3. Yalnızlık, duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluş ölçeğinden alınan puanların basıklık ve çarpıklık değerlerine ilişkin bulgular.....	33
Tablo 4.4. Cinsiyete Göre Yalnızlık, Duygusal Zekâ ve Psikolojik İyi Oluş Düzeylerine İlişkin Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları.....	34
Tablo 4.5. Yaşa Göre Yalnızlık Algısı Düzeylerinin ANOVA Sonuçları.....	35
Tablo 4.6. Yaşa Göre Duygusal Zekâ Düzeylerinin ANOVA Sonuçları	35
Tablo 4.7. Yaşa Göre Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin ANOVA Sonuçları	36
Tablo 4.8. Eğitim Düzeyine Göre Yalnızlık Düzeylerinin ANOVA Sonuçları	37
Tablo 4.9. Eğitim Düzeyine Göre Duygusal Zekâ Düzeylerinin ANOVA Sonuçları	37
Tablo 4.10. Eğitim Düzeyine Göre Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin ANOVA Sonuçları	38
Tablo 4.11. Kardeş Sayısına Göre Yalnızlık Düzeylerinin ANOVA Sonuçları.....	39
Tablo 4.12. Kardeş Sayısına Göre Duygusal Zekâ Düzeylerinin ANOVA Sonuçları	39
Tablo 4.13. Kardeş Sayısına Göre Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin ANOVA Sonuçları	40
Tablo 4.14. Yalnızlık, Duygusal Zekâ ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki Korelasyonlar	40

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Özel Eğitim Anabilim Dalı
Özel Yetenekliler Eğitimi
Yüksek Lisans Tezi

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERDE YALNIZLIK ALGISI, DUYGUSAL ZEKÂ VE PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Zeynel Barış DEMİRCAN

Bu araştırmanın amacı, özel yetenek tanısı almış ortaokul öğrencilerinin yalnızlık algısı, duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çalışma, ilişkisel tarama modeli kapsamında yürütülmüş ve 2024–2025 eğitim-öğretim yılında Bilim ve Sanat Merkezlerine (BİLSEM) devam eden 5., 6. ve 7. sınıf düzeyinde öğrenim gören 414 öğrenciden oluşan bir örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir. Veriler, “Yalnızlık Ölçeği”, “Duygusal Zekâ Özelliği–Adölesan Kısa Formu” ve “Stirling Çocuklar İçin Duygusal ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği” aracılığıyla toplanmıştır. Bulgular, öğrencilerin yalnızlık, duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin cinsiyet ve kardeş sayısı değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık göstermediğini ortaya koymuştur. Buna karşın yaş ve sınıf düzeyi değişkenleri açısından anlamlı farklılıklar belirlenmiştir. On ve on bir yaşındaki öğrenciler, on iki ve on üç yaşındaki akranlarına kıyasla daha yüksek duygusal zekâ puanlarına sahip olurken, on bir yaşındaki öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeyleri de daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca, beşinci sınıf öğrencilerinin duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluş puanları, altıncı ve yedinci sınıf öğrencilerinden anlamlı düzeyde yüksektir. Korelasyon analizleri sonucunda yalnızlık ile duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluş arasında negatif; duygusal zekâ ile psikolojik iyi oluş arasında ise pozitif yönde güçlü ilişkiler tespit edilmiştir. Bu bulgular, duygusal zekânın yalnızlığın olumsuz etkilerini azaltan ve psikolojik iyi oluşu destekleyen önemli bir koruyucu faktör olduğunu göstermektedir. Araştırma sonuçları, özel yetenekli öğrencilerin duygusal gelişimlerini destekleyecek eğitimsel programların gerekliliğini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: özel yetenekli öğrenci, yalnızlık algısı, duygusal zekâ, psikolojik iyi oluş

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Special Education
Education for Specially Gifted
Master Thesis

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN PERCEPTION OF LONELINESS, EMOTIONAL INTELLIGENCE AND PSYCHOLOGICAL WELL-BEING IN GIFTED STUDENTS

Zeynel Barış DEMİRCAN

The primary aim of this study is to examine the relationship between the perception of loneliness, emotional intelligence, and psychological well-being among gifted middle school students. The research was conducted using a correlational survey model, and the study group consisted of 414 students attending the 5th, 6th, and 7th grades at Science and Art Centers (BİLSEM) during the 2024–2025 academic year. Data were collected through the “Loneliness Scale,” the “Trait Emotional Intelligence Questionnaire–Adolescent Short Form,” and the “Stirling Children’s Emotional and Psychological Well-Being Scale.” The findings indicated that the students’ levels of loneliness, emotional intelligence, and psychological well-being did not differ significantly in terms of gender and number of siblings. However, significant differences were observed regarding age and grade level. Students aged 10 and 11 demonstrated higher emotional intelligence scores compared to those aged 12 and 13, while 11-year-old students showed higher psychological well-being levels than their older peers. Additionally, 5th-grade students had significantly higher emotional intelligence and psychological well-being scores than those in 6th and 7th grades. Correlation analyses revealed negative relationships between loneliness and both emotional intelligence and psychological well-being, whereas a strong positive relationship was found between emotional intelligence and psychological well-being. These results indicate that emotional intelligence serves as a protective factor that reduces the negative effects of loneliness and enhances psychological well-being. The findings emphasize the importance of implementing educational programs designed to support the emotional development of gifted students and strengthen their socio-emotional well-being.

Keywords: gifted students, loneliness perception, emotional intelligence, psychological well-being

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Günümüzde bireylerin sadece bilişsel yeterlilikleri değil, aynı zamanda duygusal ve sosyal becerileri de yaşamlarının niteliğini belirleyen önemli faktörler arasında yer almaktadır. Özellikle çocukluk ve ergenlik döneminde gelişen duygusal yapılar, bireyin sosyal çevreyle kurduğu ilişkileri ve psikolojik iyi oluşunu doğrudan etkilemektedir (Goleman, 1995). Bu çerçevede duygusal zekâ, bireyin hem kendi duygularını hem de başkalarının duygularını tanıma, anlama ve yönetme becerilerini kapsayan çok yönlü bir yetkinlik olarak tanımlanmakta ve psikolojik sağlığın önemli bir belirleyicisi olarak kabul edilmektedir (Mayer vd., 2004).

Özel yetenekli bireylerin duygusal dünyalarının yeterince desteklenmemesi, yalnızlık algısının artmasına ve dolayısıyla psikolojik iyi oluş düzeylerinin düşmesine yol açabilmektedir. Yalnızlık, bireyin sahip olmak istediği sosyal ilişkiler ile sahip olduğu ilişkiler arasındaki farktan kaynaklanan ve öznel olarak deneyimlenen olumsuz bir duygudur (Perlman ve Peplau, 1981). Bu durum, özellikle sosyal açıdan hassas olan özel yetenekli çocuklar için daha belirgin bir sorun haline gelebilir (Cross, 2021).

Duygusal zekâ, bireyin yalnızlıkla baş etme sürecinde önemli bir koruyucu faktör olarak değerlendirilmektedir. Araştırmalar, yüksek düzeyde duygusal zekâyâ sahip bireylerin sosyal ilişkilerde daha başarılı olduğunu, duygusal uyumlarının güçlü olduğunu ve psikolojik iyi oluşlarının daha yüksek seviyede gerçekleştiğini göstermektedir (Schutte vd., 1998). Buna karşılık, düşük duygusal zekâ düzeyleri sosyal izolasyon ve yalnızlık hissiyle daha fazla ilişkilendirilmekte ve bu durum psikolojik iyi oluş üzerinde olumsuz bir etki yaratabilmektedir (Ciarrochi vd., 2002).

Psikolojik iyi oluş, bireyin yaşamından doyum alması, olumlu işlevsellik göstermesi ve psikolojik ihtiyaçlarının karşılanması ile ilişkili çok boyutlu bir kavramdır (Ryff, 1989). Bu bağlamda yalnızlık algısı, duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkilerin ortaya konulması, özel yetenekli öğrencilerin daha sağlıklı gelişim göstermeleri açısından önemli bir gerekliliktir.

Türkiye’de özel yetenekli öğrencilerin duygusal ve sosyal gereksinimlerine yönelik çalışmalar sınırlı sayıda olup, özellikle yalnızlık algısı ve psikolojik iyi oluş arasındaki etkileşimleri açıklayan bütüncül yaklaşımlara duyulan ihtiyaç artmaktadır (Sak, 2012). Bu

durum, eğitim politikalarının geliştirilmesi ve müdahale programlarının planlanması açısından da kritik bir önem taşımaktadır.

1.1. Problem Durumu

Sosyal ilişkilerde yaşanan çatışmalar, bireyin benlik algısını zedeleyerek yalnızlık ve umutsuzluk duygularını artırabilir (Galioğlu, 2014). Günümüzde yalnızlık duygusunun yaygınlaşmasında, teknolojik rasyonalitenin yön verdiği kurumların insanî bağları zayıflatması ve bunun sonucunda kişilerarası ilişkilerin anlamını yitirerek psikolojik ve kültürel yabancılaşmaya yol açması önemli bir etkidir (Döner, 2018). Yalnızlık yaşayan birey, bu durumu anlamlandırırken yaptığı içsel atıflar doğrultusunda hem başa çıkma stratejilerini hem de duygusal durumu ile gelecek beklentilerini belirlemektedir (Erdemir, 2022). Yalnızlık, bireyin algısına bağlı öznel bir deneyim olup, Moustakas’a göre yalnızlık kaygısı koruyucu bir işlev görürken, gerçek yalnızlık varoluşsal gerçeklerin kabulünü içerir (Yesarioğlu, 2023). Yalnızlık hissi, duygusal ve bilişsel izolasyonu içerir ve bu bireylerin kişisel gelişimlerini olumsuz etkileyebilir. “Özetle; yalnızlık özel yetenekliler için bir tercih olabilirken, maruz bırakıldıkları bir durum da olabilmektedir.”(Görür, 2024, s. 21) Yalnızlık, son yıllarda özellikle ergenler ve genç yetişkinlerde artış gösteren, bireysel gelişim ve sosyal etkileşimlerden kaynaklanan önemli bir toplumsal sorundur (Erözkan, 2009). Özel yetenekli bireylerin yalnızlık algısının ölçülmesi, bu bireylerin sosyal ve duygusal yaşamlarını daha derinlemesine anlamaya yönelik önemli bir adımdır.

Araştırmalar, duygusal ve zihinsel süreçlerin birbirleriyle etkileşim halinde olan ve birlikte işleyen süreçler olduğunu ortaya koymaktadır (Çakar ve Arbak, 2004). Duygusal zekâ, bireyin kendi ve başkalarının duygularını ayırt edip gözlemleyerek bu bilgileri düşünce ve davranışlarını yönlendirmede kullanma yeteneğidir (Salovey ve Mayer, 1990). İnsanları anlama, yönetme ve ilişkilerde akılcı davranma yetisi olan sosyal zekânın, duygusal zekâ teorisine temel oluşturduğu söylenebilir (Akdeniz ve Alpan, 2022). Bu durumda, özel yeteneklilerin duygusal zekâlarını destekleyecek stratejilerin geliştirilmesi, bu bireylerin hem duygusal hem de sosyal gelişimlerini dengelemeleri için son derece önemlidir.

Üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler, başarı baskısı ve başarısızlık korkusu gibi zorluklarla karşılaşmakta olup, bu durumlarla başa çıkmak duygusal yeterlilik gerektirir (Bellamy vd., 2005). Sosyal bilimciler, bireylerin iyilik halini durumsal ve kişisel özellikler üzerinden farklı modellerle incelemiş; öznel iyi oluş, yaşam doyumu ve duygulanım gibi kavramlar, aynı anlama gelmeseler de olumlu işlevsellik ve iyi oluşa ortak katkılar sunan

unsurlar olarak değerlendirilmiştir (Özen, 2010). Günlük yaşamda bireylerin psikolojik ve fizyolojik iyi oluşu, toplumsal rollerini sağlıklı ve işlevsel biçimde sürdürebilmeleri açısından belirleyici bir etkidir (Küçükmetin, 2018).

Yalnızlık algısı, duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluş, bireyin sosyal işlevselliğini ortaklaşa şekillendiren temel yapılardır. Özellikle yüksek yetenekli öğrenciler, bilişsel gelişimlerinin hızına karşın akran ilişkilerinde dengesizlik yaşayabilir; bu durum sosyal bağlarını zayıflatarak yalnızlık duygusunu artırabilir. Yalnızlık düzeyindeki artışın, ergenlik dönemine geçişte özerklik, çevresel hâkimiyet ve yaşam amacına ilişkin algıları olumsuz etkilediği; buna karşın duygusal zekânın öz farkındalık, duygu düzenleme ve empati bileşenleriyle yalnızlığın olumsuz sonuçlarını tamponlayabildiği kabul edilmektedir.

Türkiye’de ortaokul çağındaki üstün yetenekli öğrenciler üzerine yapılan araştırmalar, bu grubun sosyal duygusal gelişim alanında sistematik verilere sınırlı ölçüde sahip olduğunu göstermektedir (Gönültaş ve Karataş, 2023; Karataş ve Tagay, 2021). Mevcut çalışmalar çoğunlukla yalnızlık, duygusal zekâ veya psikolojik iyi oluşu ayrı ayrı ele almakta; bu değişkenleri bütüncül bir modelde birleştiren bulgular ise yetersiz kalmaktadır. Dolayısıyla hem literatürdeki bu boşluğu doldurmak hem de üstün yetenekli öğrencilerin sosyal uyumlarını destekleyecek kanıta dayalı öneriler geliştirmek amacıyla şu temel soru öne çıkmaktadır: “Özel yetenek tanısı almış ortaokul öğrencilerinin yalnızlık algısı, duygusal zekâ düzeyleri ve psikolojik iyi oluşları hangi düzeydedir ve bu değişkenler arasında anlamlı ilişkiler var mıdır?” Bu soruya verilecek yanıtlar, üstün yetenekli öğrencilerin sosyalleşme süreçlerine dair kapsamlı bir bakış açısı sağlayarak, onların psikolojik sağlamlıklarını artıracak müdahale programlarının tasarlanmasına katkı sunacaktır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, özel yetenek tanısı almış ortaokul öğrencilerinin yalnızlık algısı, duygusal zekâ düzeyleri ve psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkileri incelemektir. Bu doğrultuda, söz konusu değişkenlerin birbirleriyle ne ölçüde ilişkili olduğunu belirlemek ve duygusal zekânın bu ilişkideki olası rolünü incelemektir. İlişkisel tarama modeli kapsamında yürütülen bu çalışma, üstün yetenekli öğrencilerin sosyal-duygusal gelişim dinamiklerini daha yakından anlamaya ve onların psikolojik dayanıklılıklarını artıracak bilimsel temelli stratejiler geliştirmeye katkı sunmayı amaçlamaktadır. Elde edilen verilerin, hem literatürdeki kuramsal boşlukları doldurması hem de eğitim ortamlarında uygulanabilir müdahale önerileri oluşturulmasına zemin hazırlaması beklenmektedir.

Bireyin temel psikolojik ihtiyaçlarından biri olan aidiyet duygusu, yalnızca ilişki kurmakla değil, bu ilişkilerin anlamlı ve sürdürülebilir olmasıyla da yakından ilişkilidir (White vd., 2015). Yüksek bilişsel kapasiteye sahip bireylerin, yaşltlarından farklı ilgi alanları, düşünce yapıları ve sosyal beklentilere sahip olmaları, sosyal çevreleriyle olan ilişkilerini etkileyebilmektedir. Bu durum, yalnızlık hissinin boyutlarını ve nedenlerini diğer bireylere göre farklılaştırabilir.

Özel gereksinimli çocuklara yoğun enerji harcayan ebeveynler, zamanla hem birbirlerinden hem de sosyal çevrelerinden uzaklaşarak yalnızlık hissi yaşayabilir; bu durum, yetersizlik duygularıyla baş etme sürecinde dışsal desteğe duyulan ihtiyacı artırmaktadır (Öner, 2024). Yalnızlık algısının ölçülmesi, özel yetenekli bireylerin sosyal bağlanma ihtiyaçlarını, yaşadıkları duygusal zorlukları ve destek mekanizmalarına olan gereksinimlerini ortaya koyarak, onlara yönelik psikososyal müdahale programlarının geliştirilmesine katkı sağlayabilir. Ayrıca, bu bireylerin yalnızlık deneyimlerinin yaşam doyumu, ruh sağlığı ve akademik başarı üzerindeki etkilerinin daha bütüncül bir şekilde değerlendirilmesine olanak tanır.

Duygusal zekâ, bireyin kendi duygularını tanıma, yönetme ve başkalarının duygularını anlama becerilerini kapsayan çok boyutlu bir yapı olarak, bireyin sosyal uyumunu, akademik başarısını ve psikolojik iyi oluşunu doğrudan etkileyen önemli bir faktördür. Özel yetenekli bireylerin yüksek bilişsel kapasitelerinin yanı sıra duygusal ve sosyal alanlarda zorluklar yaşayabilecekleri göz önünde bulundurulduğunda, bu alandaki yetkinliklerinin belirlenmesi, onların gelişimsel ihtiyaçlarının daha bütüncül bir şekilde ele alınmasına yardımcı olmaktadır. Duygusal zekânın ölçülmesi, özel yetenekli bireylere yönelik destekleyici programların tasarlanmasında yol gösterici olmanın yanı sıra, onların kişisel ve sosyal uyumlarını güçlendirecek müdahalelerin geliştirilmesine de önemli bir temel oluşturmaktadır.

Duygusal zekâ, günlük sosyal sorunlarla başa çıkmada; öz farkındalık, dürtü kontrolü, iş birliği yapabilme ve hem kendine hem de çevresine karşı duyarlılık gibi temel becerileri içermektedir (Şentürk, 2024). Özel yetenekli bireylerde duygusal zekânın ölçülmesi, bu bireylerin bilişsel kapasitelerinin yanı sıra duygusal ve sosyal yetkinliklerinin anlaşılmasına katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

İyi oluş, özellikle pozitif psikolojiyle birlikte bireyin güçlü yönleri ve olumlu deneyimlerine odaklanılarak önem kazanan bir kavramdır (Karaçalı, 2023). Özel yetenekli

bireylerde psikolojik iyi oluşun ölçülmesi, bu bireylerin bilişsel kapasitelerinin yanı sıra duygusal ve sosyal ihtiyaçlarının da anlaşılmasına katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Bu ölçüm, yalnızca bireyin güçlü yönlerini belirlemekle kalmayıp, aynı zamanda karşılaşılabileceği psikolojik zorlukların tespit edilmesine de olanak tanır. Özel yetenekli bireylerin duygusal durumları, sosyal ilişkileri ve yaşamdan aldıkları doyum gibi psikolojik iyi oluş bileşenlerinin değerlendirilmesi, onların bütüncül gelişimlerini destekleyecek müdahale programlarının hazırlanmasında önemli bir rol oynamaktadır. Ayrıca, psikolojik iyi oluş düzeyinin belirlenmesi, bireyin öznel yaşam kalitesini artırmaya yönelik rehberlik hizmetlerinin planlanması açısından da kritik bir veri kaynağı sunmaktadır. Bu çerçevede yapılan ölçümler, özel yetenekli bireylerin potansiyellerini daha sağlıklı bir şekilde ortaya koymalarına yardımcı olacak destek mekanizmalarının geliştirilmesine ışık tutmaktadır.

Özel yetenekli çocuklar ile ilgili birçok araştırma yapılmış olsa da yalnızlık, duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışma örneğini oluşturarak literatüre katkı sağlamak hedeflenmektedir. Bu ilişkinin doğası, özel yetenekli bireylerin duygusal sağlığı üzerinde önemli bir etkiye sahip olabilir. Bu amaç doğrultusunda, yalnızlık, duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin incelenmesi ve bu sosyal duygusal durumların çeşitli etkenlerle nasıl ilişkili olduğunun belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu araştırmanın sonuçları, özel yetenekli bireylere yönelik destek programlarının geliştirilmesine ve sosyal duygusal iyilik hallerinin artırılmasına katkı sağlayabilir.

Bu çalışmanın özel yeteneklilerin eğitimi, özel eğitim, psikoloji gibi alanlarda çalışan uzmanlara bilimsel bir katkı sunması amaçlanmaktadır. Ayrıca, gelecekte bu konuyla ilgi yapılacak akademik araştırmalar için teorik bir temel oluşturması düşünülmektedir.

Bu araştırmada, özel yetenekli bireylerin yalnızlık algısı, duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenerek, aralarındaki farklılaşma ve ilişki düzeyinin belirlenmesi amaçlanmış ve bu genel amaç doğrultusunda alt amaçlar belirlenmiştir.

1. Özel yetenekli bireylerin cinsiyetlerine göre yalnızlık algısı, duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluşları anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
2. Özel yetenekli bireylerin yaşlarına göre yalnızlık algısı, duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluşları anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
3. Özel yetenekli bireylerin eğitim düzeyine göre yalnızlık algısı, duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluşları anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

4. Özel yetenekli bireylerin kardeş sayısına göre yalnızlık algısı, duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluşları anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
5. Özel yetenekli bireylerin, yalnızlık algısı, duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Özel yetenekli bireylerin sosyal ve duygusal özelliklerinin incelenmesi, onların psikolojik iyi oluşlarını, toplumsal uyumlarını ve akademik başarılarını desteklemek açısından oldukça önemlidir. Bu bireyler, duygusal yoğunlukları ve derin algıları nedeniyle kaygı, depresyon veya yalnızlık gibi psikolojik risklerle karşılaşabilirler. Ayrıca, akranlarıyla uyum sağlamakta güçlük çekebilir, sosyal izolasyon yaşayabilir ve farklı düşünce yapıları nedeniyle doğal ilişkiler kurmada zorlanabilirler. Kimlik gelişimleri üzerinde de sosyal ve duygusal faktörlerin önemli bir etkisi bulunmaktadır. Kendilerine yönelik yüksek beklentiler ve mükemmeliyetçilik gibi eğilimler, başarısızlık korkusuna yol açarak akademik motivasyonlarını etkileyebilir. Bundan dolayı, özel yetenekli bireylerin sosyal ve duygusal yönlerinin araştırılması, onların eğitim süreçlerine uygun stratejiler geliştirilmesi ve bireyselleştirilmiş destek programlarının oluşturulması açısından çok önemlidir. Bu kapsamda yürütülecek çalışmalar, onların hem bireysel gelişimlerini hem de toplumsal uyumlarını destekleyerek daha sağlıklı bir yaşam sürmelerine katkı sağlayacaktır.

Özel yetenekli bireyler, bilişsel üstünlüklerine rağmen duygusal yoğunluk ve çevresel duyarlılık gibi özellikleri nedeniyle yalnızlık ve uyum sorunları yaşama riski taşıyabilirler (Zeidner ve Matthews, 2017). Bu bağlamda, özel yetenekli bireylerin sosyal-duygusal yönlerinin derinlemesine anlaşılması; sadece akademik başarılarını değil, aynı zamanda psikolojik iyi oluşlarını ve toplumsal entegrasyonlarını da olumlu yönde etkileyecek stratejilerin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Özel yetenekli öğrenciler, toplumun akademik, sanatsal veya sosyal alanlarda üstün başarı gösteren bireyleri olarak tanımlanır. Bu öğrenciler, genellikle zekâ seviyeleri ve yetenekleri açısından yaşıtılarından ayrılırlar. Ancak, bu farklılıklar onların sosyal ve duygusal dünyalarında da benzersiz zorluklarla karşılaşmalarına neden olabilir. Araştırmalar, özel yetenekli bireylerin yalnızlık hissine daha yatkın olabileceğini, duygusal zekâ seviyelerinin bu durumu dengeleyici bir rol oynayabileceğini ve psikolojik iyi oluşlarının bu süreçte önemli bir belirleyici olduğunu göstermektedir.

Araştırmalar, özel yetenekli bireylerin sosyal çevreyle kurdukları ilişkilerde belirli zorluklar yaşıyabildiklerini ve bu durumun yalnızlık algılarını artırabildiğini göstermektedir (Sankar-DeLeeuw, 1999). Mükemmeliyetçilik, yüksek başarı beklentisi ve aşırı öz-eleştiri gibi eğilimler, özel yetenekli bireylerde duygusal baskıyı artırarak psikolojik iyi oluşu zedeleyebilir; bu noktada duygusal zekâ, duyguları tanıma ve yönetme becerileriyle koruyucu bir rol üstlenir (Zeidner ve Matthews, 2017).

Psikolojik iyi oluş, yalnızca psikolojik sorunların yokluğunu değil; yaşamdan doyum, öz değer duygusu, anlamlı ilişkiler ve bireysel potansiyelin gerçekteşmesi gibi çok boyutlu unsurları da kapsar (Diener vd., 2018). Bu nedenle, yalnızlık duygusunu azaltabilecek, duygusal zekâyı geliştirecek ve psikolojik iyi oluşu destekleyecek eğitimsel ve psikolojik yapıların geliştirilmesi, özel yetenekli bireylerin bütüncül gelişimini sağlamada kritik öneme sahiptir.

Bu bağlamda, "Özel Yetenekli Öğrencilerde Yalnızlık Algısı, Duygusal Zekâ ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişki" konulu araştırmanın önemi büyüktür. Araştırma, özel yetenekli öğrencilerin sosyal ve duygusal ihtiyaçlarını daha iyi anlamak, bu öğrencilerin eğitim sürecinde daha sağlıklı ve dengeli bireyler olarak gelişmelerine katkı sağlamak amacıyla kritik bir boşluğu doldurmaktadır. Yalnızlık algısı, öğrencilerin sosyal ilişkilerini ve genel yaşam kalitelerini olumsuz yönde etkileyebilirken, duygusal zekâ bu etkileri hafifletebilecek bir araç olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca, psikolojik iyi oluşun bu süreçteki rolü, öğrencilerin genel mutluluğunu ve başarılarını desteklemede anahtar bir faktör olarak değerlendirilmektedir.

Bu araştırma özel yetenekli bireylerin sadece bilişsel değil, duygusal ve psikolojik yönlerine de ışık tutarak bütüncül bir bakış açısı kazandırması; eğitimciler, psikolojik danışmanlar ve aileler için özel yetenekli öğrencilerin psikolojik ihtiyaçlarını anlamaya yönelik veri sunması; yalnızlık algısının duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluş üzerindeki etkisinin ortaya konularak, önleyici ve geliştirici müdahaleler için temel oluşturması ve bu alandaki literatüre katkı sağlayarak, özel yetenekli bireylerin duygusal gelişimlerine ilişkin yapılan çalışmalara yeni bir perspektif kazandırması, yönleriyle önem taşımaktadır.

1.4. Varsayımlar

1- Katılımcıların tamamının BİLSEM (Bilim ve Sanat Merkezleri) öğrencileri olması, özel yetenekli birey olarak belirlenmelerinin Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yürütölen

ölçme-değerlendirme süreçleri sonucunda gerçekleştiği anlamına gelmekte olup, bu durum araştırma açısından geçerli kabul edilmektedir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu çalışma, belirlenen sınırlar dahilinde gerçekleştirilecek ve elde edilen bulgular, bu çerçevede analiz edilerek yorumlanacaktır.

1- Araştırmanın örneklemini, 2024-2025 eğitim öğretim yılında yalnızca İstanbul, Konya ve Adana illerinde BİLSEM'lere kayıtlı 5., 6. ve 7. sınıf düzeyindeki özel yetenekli öğrencilerle sınırlıdır.

2- Çalışmada incelenecek yalnızlık düzeyi 'Yalnızlık Ölçeği (Ek-5)' nin ölçeği niteliklerle sınırlıdır.

3- Çalışmada incelenecek duygusal zekâ düzeyi 'Duygusal Zekâ Özelliği- Adölesan Kısa Formu Ölçeği (Ek-6)'nin ölçeği niteliklerle sınırlıdır.

4- Çalışmada incelenecek psikolojik iyi oluş düzeyi 'Stirling Çocuklar İçin Duygusal ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (Ek-7)'nin ölçeği niteliklerle sınırlıdır.

5- Çalışmada talep edilen kişisel bilgiler katılımcı bireylerin 'Kişisel Bilgi Formu (Ek-4)'na vereceği samimi cevaplarla sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Özel yetenekli öğrenci: Milli Eğitim Bakanlığı (2013) yönergesine göre özel yetenekli bireyler, akranlarına kıyasla üstün zekâ veya yetenek gösterdiği belirlenen ve bu doğrultuda özel eğitim ihtiyacı olan bireylerdir.

Yalnızlık: Yalnızlık, bireyin kendisini diğer insanlardan kopmuş, anlaşılmamış veya dışlanmış hissettiği; sosyal ve duygusal yakınlık kurmakta zorlandığı durumlarda ortaya çıkan, duygusal açıdan zorlayıcı bir deneyimdir (Rokach, 2002).

Duygusal zekâ: Kişinin hem kendi duygularını hem de karşısındakinin duygularını gözlemleyebilme, değerlendirebilme ve bu duygular arasında ayırım yapabilme yeteneğini içerir (Salovey ve Mayer, 1990).

Psikolojik iyi oluş: Psikolojik iyi oluş, bireylerin yaşam kalitesini artırmayı, olumlu duyguları güçlendirmeyi ve kişisel potansiyellerini en üst düzeye çıkarmayı amaçlayan bir

psikolojik durum olarak tanımlanır. Bu durum, genellikle olumlu duygular, anlamlı ilişkiler, kişisel başarı ve bireysel gelişim gibi unsurları kapsamaktadır (Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000).

BÖLÜM 2

2. ALAN YAZIN

Bu bölümde yalnızlık, duygusal zekâ, psikolojik iyi oluş ve özel yetenek ile ilgili alan yazın çalışmalarından örneklere yer verilmiştir.

2.1. Yalnızlık

Sosyal ilişkiler ve sosyalleşme, bireyin duygusal tatmini ve gelişimi açısından temel unsurlardır. İnsan, sosyal bir varlık olarak yaşamı boyunca bir gruba ait olma ihtiyacı hisseder. Bu ihtiyaç, psikolojik ve sosyal gelişimi desteklerken, kişinin kendini tanıma ve çevresiyle etkileşim kurma süreçlerinin de temelini oluşturur. Sosyal ilişkilerin niteliği, bireyin yaşam kalitesini doğrudan etkiler. Sosyalleşme ise bireyin toplumsal değerleri ve davranış biçimlerini öğrendiği, yaşam boyu süren dinamik bir süreçtir (Aksu vd., 2022).

Yalnızlık, bireyin algısına dayanan subjektif bir duygudur ve her bireyde farklı şekil ve şiddetlerde yaşanabilir. Sosyal ilişkilerin yetersizliği ya da beklentileri karşılamaması durumunda ortaya çıkar. Kişisel deneyimler ve sosyal çevre, yalnızlığın niteliğini belirler. Araştırmalar, yalnızlığın psikolojik ve fiziksel sağlığı olumsuz etkilediğini ve bu nedenle bireysel ve toplumsal düzeyde önemle ele alınması gerektiğini göstermektedir (Çimen ve Aslan, 2023).

Yakın bir ilişkinin kaybı başlı başına zorlayıcı olsa da, ileri yaştaki dullar için bu durum ekonomik, fiziksel ve duygusal bağımlılık gibi etkenlerle daha da karmaşık hale gelebilir. Desteksiz aile ilişkileri ve toplumsal önyargılar da yalnızlık ve depresyon riskini artırır. Bu nedenle, yaşlı dulların bu süreçle baş edebilmeleri için sosyal destek sistemlerinin ve aile içi destek yapılarının güçlendirilmesi gerekmektedir (Fernandes e. de Souza, 2024). İnternet bağımlılığı ile yalnızlık arasında oldukça yüksek bir bağ olduğu ve belirli demografik özelliklerin ve bağlamsal faktörlerin söz konusu bağın gücünü etkilediğini göstermektedir (Wang ve Zeng, 2024).

Yalnızlık, çağımızda toplum sağlığı açısından önemli bir sorun olarak kabul görmektedir. Bu durumda, hangi demografik özelliklere sahip alt grupların yalnızlık açısından riskli olduğunu belirlemek, bu gruplara yardımcı olma konusunda neler yapılabileceğini anlamak için büyük öneme sahiptir (Lavrič vd., 2021). Bireylerin yalnızlık algısı, sosyal ilişkilerin sayısından çok, bu ilişkilerin beklentileri ne ölçüde karşıladığıyla şekillenir. Aynı

sayıda yakın ilişkiye sahip kişiler, ilişkilerden aldıkları haz ve beklentiler doğrultusunda farklı yalnızlık düzeyleri deneyimleyebilir. Bu nedenle, yalnızlık duygusu sosyal etkileşimlerin niteliği ve bireyin bu ilişkilerden duyduğu tatminle doğrudan ilişkilidir (Barreto vd., 2021).

İnsan, tarih boyunca hayatta kalmak ve temel ihtiyaçlarını karşılamak için ilişkiler kurmuştur. Bu ilişkilerin temelinde fizyolojik, güvenlik, aitlik ve kendini gerçekleştirme gibi ihtiyaçlar yer alır. Kişilerarası ilişkiler, bu ihtiyaçları karşılarken bireyin toplumsal yapıyla bütünleşmesine de katkı sağlar. Bu nedenle, ilişkilerin ihtiyaç temelli bir yaklaşımla incelenmesi, insan davranışlarını daha iyi anlamamıza yardımcı olur (İmamoğlu, 2008).

2.1.1. Yalnızlığın Kuramsal Temelleri

2.1.1.1. Psikodinamik Yaklaşımda Yalnızlık Kavramı

Yalnızlık, psikodinamik kuramın temel öncülleri doğrultusunda, bireyin iç dünyasında erken çocukluk deneyimlerinin izlerini taşıyan bir ruhsal boşluk biçiminde değerlendirilir. Mahler'e göre, bireyin psikolojik gelişimi ayrışma ve bireyleşme süreciyle yakından ilişkilidir; bu süreç sağlıklı biçimde tamamlanmadığında, birey "birincil bakım veren nesneye yönelik sürekli bir özlem" duyar ve bu da yalnızlığın yapısal temellerini oluşturur (Mahler, 2018).

Winnicott (2018), yalnızlığın temelini "yeterince iyi anne" kavramıyla ilişkilendirerek açıklar. Ona göre, çocuklukta yeterli duygusal yansıtılma ve tutarlı bakım sağlanmadığında, bireyin iç dünyasında "taşınması güç bir yalnızlık duygusu" oluşur. Bu yalnızlık, sadece dışsal ilişkilerin eksikliğiyle değil, aynı zamanda içsel nesne temsillerinin yetersizliğiyle de ilişkilidir.

Sullivan (2013), yalnızlığın temelinin bebeklik döneminde anneyle kurulan bağa dayandığını belirtmektedir. Ayrıca ebeveynlerle yaşanan erken dönem etkileşimlerin bireyin sosyal becerilerinin gelişiminde belirleyici olduğunu savunur. Sullivan'a göre, bireyin bağlanma ve yakınlık ihtiyacının yeterince karşılanmaması, ilerleyen dönemlerde yalnızlık duygusunun ortaya çıkmasına neden olabilmektedir.

2.1.1.2. Bilişsel Yaklaşım Açısından Yalnızlık Kavramı

Weiss (1975), yalnızlığı yalnızca sosyal izolasyon değil, aynı zamanda "kişinin beklediği ve ihtiyaç duyduğu sosyal yakınlığa ulaşamaması" olarak tanımlamış ve bu yetersizliğin temelinde çoğu zaman yanlış bilişsel değerlendirmelerin yattığını belirtmiştir.

Cacioppo ve Patrick (2008), yalnızlığın, bireyin sosyal çevresiyle ilgili "algısal bir uyumsuzluk" durumundan kaynaklandığını ifade ederek, yalnızlık hissinin nesnel sosyal

destekten ziyade “sübjektif sosyal kopukluk algısı” ile tetiklendiğini savunurlar. Yani, bireyin sosyal olarak yalnız olup olmamasından çok, kendisini yalnız hissetmesine neden olan düşünce kalıpları belirleyici olmaktadır. Beck’in bilişsel kuramı çerçevesinde değerlendirildiğinde, yalnızlık sıklıkla bireyin “kendilik, diğerleri ve gelecek” hakkında geliştirdiği olumsuz otomatik düşüncelerle bağlantılıdır (Beck, 1979).

Heinrich ve Gullone (2006), yalnız bireylerin sıklıkla kendilerini sosyal açıdan yetersiz gördüklerini ve bu algının sosyal becerilerini kullanmalarını engellediğini belirtmiştir. Bu durum, bilişsel açıdan yalnızlığın hem neden hem de sonuç olarak iki yönlü bir yapı arz ettiğini göstermektedir.

2.2. Duygusal Zekâ

Duygusal zekâ, yalnızca entelektüel kapasiteyle sınırlı olmayan, bilişsel ve duygusal yetkinlikleri bir arada ele alan bütüncül bir yapıdır. Bazı kuramlar, duygu ve bilişsel süreçlerin ayrılmaz olduğunu vurgulayarak duygusal zekâ kuramına teorik zemin oluşturmuştur. Akademik zekâ, bireyin toplumsal yaşam başarısını tek başına açıklamada yetersiz kaldığından, duygusal zekâya olan ilgi artmıştır. Bu kavram, sosyal etkileşim ve iletişim becerilerinin anlaşılmasında önemli bir rol oynamaktadır (Topaçlı, 2022).

Zekânın tek başına akademik ve sosyal hayatta yeterli bir çözüm sunmadığı, zekânın yetersiz kaldığı durumlarda duygusal zekânın önemli bir rol oynadığını söyleyebiliriz (Kaya, 2024). Duygusal zekâ kavramı, ilk kez 1990 yılında Peter Salovey ve John Mayer tarafından tanımlanmıştır (Sarıkın, 2023). Duygusal zekânın tanımı, her ne kadar ilk kez Salovey ve Mayer tarafından yapılmış olsa da, bu kavramın kökenleri daha eskiye dayanmaktadır. Kavramı oluşturan düşünceler, 20. yüzyılın başlarına kadar uzanır. 1920 yılında Columbia Üniversitesi'nden psikolog Edward Thorndike, "sosyal zekâ" üzerine yaptığı çalışmalarında, insanların duygusal ve sosyal yönlerinin anlaşılmasının önemine dikkat çekmiştir. Thorndike, yalnızca teknik becerilerin geliştirilmesiyle lider olunamayacağını ifade etmiştir (Goleman ve Boyatzis, 2008).

Duygusal zekâ, bireyin kendi duygu, düşünce ve hislerinin farkında olabilme, bu farkındalığı doğru bir şekilde yorumlama, duygular arasında ayrım yapabilme ve bu duyguları davranışlarına yansıtarken doğru şekilde ifade edebilme yeteneğidir (Maboçoğlu, 2006). Duyguları anlama ve yorumlama yeteneği, duygusal farkındalık seviyesi yüksek bireylerin temel özelliklerinden biridir. Bu yetenek, insanların iletişim kurarken daha sağlıklı yaklaşımlar

sergilemelerini, karşılıklı olarak kendilerini ifade etmelerini ve anlaşıldıklarını hissetmelerini sağlar (Doğan ve Şahin, 2007).

Duygular her insanda mevcuttur. Duygusal zekâ, hem kendi duygularımızı hem de başkalarının duygularını tanıma ve değerlendirme yeteneğini içerir. Ayrıca, duygularla ilgili bilgileri ve duyguların enerjisini günlük yaşamımıza ve işimize etkin bir şekilde yansıtarak, bu duygulara uygun tepkiler vermemizi sağlar. Buna göre, birey iş, eğitim veya özel yaşamında arzu ettiği sonuçlara ulaşmak için duygularını akıllıca kullanabiliyor ve istediği sonuçları elde edebiliyorsa, "duygusal olarak zeki" olarak nitelendirilebilir (Yeşilyaprak, 2001). Başka bir çalışmada duygusal zekâ, bireyin kendi duygularını ve diğer insanların duygularını anlaması, bu verileri doğru bir şekilde işleyerek düşünce ve davranışlarını yönlendirebilme yeteneği olarak tanımlanmıştır (Mayer vd., 2004).

2.2.1. Duygusal Zekânın Kuramsal Temelleri

2.2.1.1. Mayer ve Salovey Modeli

Duygusal zekâ (DZ), bireyin kendi duygularını ve başkalarının duygularını algılama, anlama, düzenleme ve bu duyguları düşünme süreçlerine entegre etme kapasitesi olarak tanımlanmaktadır. Bu kavram, ilk kez Salovey ve Mayer (1990) tarafından sistematik biçimde ele alınmış ve zamanla bilişsel bir yetenekler hiyerarşisi temelinde yapılandırılmıştır.

Mayer ve Salovey'in (1997) geliştirdiği dört aşamalı model, duygusal zekâyı sadece sosyal bir beceri olarak değil, aynı zamanda ölçülebilir bir bilişsel kapasite olarak tanımlar. Bu model, güncel literatürde sıklıkla referans verilen ve araştırmalarda temel alınan en kapsamlı teorik çerçevelerden biridir (Mayer vd., 2004).

Bu modele göre duygusal zekâ dört ana başlık altında açıklanır:

1. Duyguların Algılanması (Perception of Emotion): Kişinin kendi içsel duygularını ve başkalarının duygusal ifadelerini tanıyabilme becerisini içerir. Bu, yüz ifadeleri, ses tonu, beden dili gibi ipuçlarının doğru yorumlanması ile ilgilidir.
2. Duyguların Kullanılması (Using Emotions to Facilitate Thought): Duyguların, düşünme süreçlerini yönlendiren birer bilgi kaynağı olarak kullanılmasıdır. Birey bu aşamada, duygularını problem çözme, karar verme ya da dikkatini odaklama gibi bilişsel süreçlerde işlevsel biçimde kullanabilir.

3. Duyguların Anlaşılması (Understanding Emotions): Farklı duygular arasındaki ilişkilerin, duygusal nedenlerin ve bu nedenlerin doğurabileceği sonuçların kavranmasını ifade eder. Duyguların karmaşıklığı, değişimi ve örüntüleri bu düzeyde analiz edilir.
4. Duyguların Yönetilmesi (Managing Emotions): Hem kendi duygularını hem de başkalarının duygularını etkili biçimde düzenleme ve yönlendirme becerisidir. Bu beceri, özellikle kişilerarası ilişkilerde denge ve uyum sağlanmasında önemlidir.

Mayer vd. (2004), bu modeli geliştirdikleri çalışmalarda duygusal zekanın yalnızca bir kişilik özelliği ya da sosyal beceri olmadığını, aynı zamanda zihinsel bir yetenek olduğunu vurgulamaktadır. Bu bakış açısı, duygusal zekanın eğitim yoluyla geliştirilebilir bir bilişsel kapasite olduğunu öne sürer.

2.2.1.2. Goleman Modeli

Duygusal zekâ (DZ), bireyin kendi duygularını tanıyıp yönetebilmesi, başkalarının duygularını anlayabilmesi ve bu süreçleri sosyal ilişkilerde etkili bir biçimde kullanabilme becerisi olarak tanımlanmaktadır. Bu kavram ilk olarak Mayer ve Salovey tarafından ortaya atılmış olsa da, geniş kitlelerce tanınması ve popülerleşmesi Daniel Goleman'ın çalışmalarıyla olmuştur. Goleman, duygusal zekanın özellikle iş yaşamında ve liderlik süreçlerinde bilişsel zekadan daha belirleyici olabileceğini savunarak bu alana yeni bir boyut kazandırmıştır (Goleman, 1995).

Goleman (1998), duygusal zekayı beş temel bileşenden oluşan bir modelle açıklamaktadır. Bu bileşenler hem bireyin kendisiyle olan ilişkisini hem de sosyal çevresiyle kurduğu etkileşimi kapsamaktadır:

1. Öz farkındalık: Bireyin kendi duygularını doğru bir şekilde tanıması ve bu duyguların davranışlarına olan etkisini anlayabilmesidir.
2. Öz yönetim: Kişinin olumsuz duygularını kontrol edebilmesi, duygusal tepkilerini düzenleyebilmesi ve duygularını uygun biçimde ifade edebilmesi anlamına gelir.
3. İçsel motivasyon: Başarıya yönelik içsel bir itkiyle hareket etme, hedeflere odaklanma ve zorluklar karşısında yılmadan ilerleyebilme yetisidir.

4. Empati: Başkalarının duygularını anlayabilme ve onların perspektifinden bakabilme becerisidir. Bu unsur, etkili iletişim ve sağlıklı sosyal ilişkiler açısından kritik öneme sahiptir.
5. Sosyal beceriler: İletişim, iş birliği, liderlik, çatışma çözme gibi sosyal etkileşimlerde gerekli olan becerileri kapsar.

Akademik araştırmalar da Goleman'ın modele dayanan görüşlerini desteklemektedir:

Cherniss (2010), duygusal zekanın liderlik performansını artırıcı etkilerini analiz etmiştir; modele dair eleştirel ancak destekleyici bir çerçeve sunar. Boyatzis (2009), Goleman bakış açısıyla duygusal zekanın iş yaşamındaki kullanılabilirliğini açıklayan bir model önermektedir.

2.2.1.3. Cooper ve Sawaf Duygusal Zekâ Modeli

Cooper ve Sawaf tarafından geliştirilen bu model, kendi içerisinde dört temel alt boyuta ayrılmaktadır. Araştırmacılar, bu yapıyı "dört temel köşe taşı modeli" olarak adlandırmışlardır. Söz konusu alt boyutlar sırasıyla: duyguların farkına varılması ve öğrenilmesi, duygusal dayanıklılık, duygusal derinlik ve duygusal dönüşüm (simya) şeklinde tanımlanmaktadır (Semiz, 2018). Duygusal zeka kavramı, bireyin hem kendi duygularını hem de başkalarının duygularını algılama, anlama ve etkili bir şekilde yönetebilme becerisi olarak tanımlanmaktadır (Goleman, 1995).

Cooper ve Sawaf (1997), duygusal zekayı dört temel boyutta incelemiştir:

1. Duyguları Tanıma (Emotional Literacy): Bireyin kendi duygularını fark etmesi ve başkalarının duygularını anlayabilmesi ile ilgilidir. Öz-farkındalık ve empati becerilerinin temelini oluşturur.
2. Duygusal Zindelik (Emotional Fitness): Stresle başa çıkma, duygusal dayanıklılık, güvenilirlik ve öz denge gibi liderlik niteliklerini kapsar.
3. Duygusal Derinlik (Emotional Depth): Kişinin değerleri ile tutarlı yaşaması, anlamlı ilişkiler kurması ve karar süreçlerinde etik davranabilmesini ifade eder.

4. Duygusal Simya (Emotional Alchemy): Yaratıcılık, sezgi, vizyonerlik gibi özellikleri içerir ve bireyin değişim süreçlerine uyum sağlayarak çevresine ilham verebilmesini sağlar.

2.2.1.4. Reuven Bar-On Duygusal Zekâ Modeli

Duygusal zekâ, bireylerin kendi duygularını tanıma, anlama, yönetme ve başkalarının duygularına etkin biçimde yanıt verme becerilerini içeren çok boyutlu bir kavramdır. Bu alanın öncülerinden biri olan Reuven Bar-On, duygusal zekâyı yalnızca bireyin duygusal tepkilerini değil, aynı zamanda kişilerarası ilişkilerde sergilenen sosyal yeterlikleri, stresle başa çıkma becerilerini ve kişisel motivasyonu da kapsayan geniş bir çerçevede ele almıştır (Bar-On, 1997).

Bar-On'a göre duygusal zekâ; bireyin çevresel taleplerle etkili bir şekilde başa çıkmasını sağlayan, sosyal ve duygusal yeterliklerin, becerilerin ve kolaylaştırıcıların bütünüdür. Bu model beş ana boyut ve on beş alt bileşenden oluşur:

1. Kişisel Farkındalık (Intrapersonal): Kişinin kendi duygularını tanıma, kendini ifade etme ve özsaygı geliştirme yeteneğini içerir.
2. Kişilerarası Yeterlik (Interpersonal): Empati kurabilme, sosyal sorumluluk alma ve başkalarıyla sağlıklı ilişkiler sürdürebilme becerilerini kapsar.
3. Uyum (Adaptability): Esneklik, sorun çözme ve gerçekçi düşünme gibi çevreye uyum sağlama becerilerini ifade eder.
4. Stresle Başa Çıkma (Stress Management): Duygusal dengeyi koruma ve baskı altında sakin kalabilme kapasitesini içerir.
5. Genel Ruh Hali (General Mood): Yaşamdan haz alma ve olumlu bir tutum sergileme gibi bireyin genel duygusal tonunu yansıtan unsurları içerir (Bar-On, 2006).

Bu modele göre duygusal zekâ, bireyin yaşamla kurduğu ilişkide duygusal ve sosyal bilgiyi işlemeyle doğrudan ilişkilidir. Model, hem bireysel gelişim hem de örgütsel yapıların değerlendirilmesinde sıklıkla kullanılmakta; özellikle liderlik, iletişim ve stres yönetimi gibi alanlarda önemli uygulama bulmaktadır (Ciarrochi vd., 2013).

Bar-On'un kuramı, duygusal zekânın ölçülebilir olduğunu ve gelişime açık yönler içerdiğini savunur. Bu doğrultuda geliştirdiği Emotional Quotient Inventory (EQ-i) aracı,

bireylerin duygusal yeterlik düzeylerini nesnel biçimde değerlendirmeye yönelik ilk araçlardan biri olmuştur (Bar-On, 1997).

2.3. İyi Oluş

İyi oluş kavramının açıklanmasında iki temel kuramsal yaklaşım öne çıkmaktadır: hedonik ve eudaimonik perspektifler. Hedonik yaklaşım, iyi oluşu bireyin haz alma düzeyi ve hoşnutsuzluktan kaçınma durumu üzerinden ele alır; bu çerçevede bireyin duygusal deneyimlerine, özellikle de ne ölçüde olumlu hissettiğine odaklanır (Ryan ve Deci, 2001). İyi oluş, birbirinden ayrılan ve ölçülebilir iki temel boyutta incelenmektedir. Bunlardan ilki, hedonik iyi oluş olarak tanımlanmakta olup bireylerin günlük yaşamlarında deneyimledikleri anların niteliğini, olumlu ya da olumsuz duygulanımlarını ve ruh halleriyle ilgili değerlendirmelerini içermektedir. Diğer boyut ise eudaimonik iyi oluştur ve bireylerin yaşamlarına dair genel anlam ve amaç duygularını, hayatlarını ne derece anlamlı bulduklarını ve bütüncül bir değerlendirme süreciyle yaşam doyumlarını kapsar (Graham ve Crown, 2014). Bu iki temel felsefi yaklaşım doğrultusunda, iyi oluş kavramı psikolojik ve öznel olmak üzere iki temel boyutta incelenmektedir. Hedonik iyi oluş daha çok öznel iyi oluşla ilişkilendirilirken, ödömonik iyi oluş ise psikolojik iyi oluş kavramıyla bağlantılı olarak değerlendirilmektedir (Ryan ve Deci, 2001).

Öznel iyi oluş, hazzı (hedonik) yaklaşımı yansıtan bir kavram olup, temel bileşenleri yaşam doyumunu ile olumlu ve olumsuz duygulardır. Buna karşılık psikolojik iyi oluş, bireyin yaşamına anlam katması, kişisel gelişim göstermesi, belirli amaçlar doğrultusunda ilerlemesi ve kendini gerçekleştirme gibi unsurlar çerçevesinde açıklanmaktadır (Lent, 2004). İyi oluş, bireylerin yaşamdan doyum ve mutluluk almalarına bağlı olarak öznel iyi oluş, potansiyellerini gerçekleştirmelerine bağlı olarak ise psikolojik iyi oluş şeklinde tanımlanır. Olumlu duyguların yoğun, olumsuz duyguların ise sınırlı yaşanması ve yaşam doyumunun yüksek olması, bireyde öznel iyi oluşun güçlü olduğunu gösterir (Altıntaş, 2019).

2.3.1. Öznel İyi Oluş

Öznel iyi oluş, bireylerin neden ve nasıl daha mutlu hissettiklerini, mutluluğun yapısını ve bileşenlerini anlamaya yönelik bir kavramsal çerçeve sunar. Bu kavram, bireyin olumlu duyguları yoğun biçimde yaşaması, olumsuz duyguları ise nispeten daha az deneyimlemesiyle birlikte, yaşamından genel olarak yüksek düzeyde tatmin duyması durumunu ifade eder (T. Doğan, 2013). Öznel iyi oluş, bireyin yaşamını kendi beklenti ve ölçütleri doğrultusunda

değerlendirmesi ve bu değerlendirme sonucunda yaşamından duyduğu memnuniyet düzeyini yansıtmaları şeklinde tanımlanmaktadır (Eryılmaz ve Ercan, 2011).

Bireyin kendine ve çevresine yönelik olumlu duygular beslemesi, yaşamdan haz alması ve sağlıklı ilişkiler kurabilmesi, iyi bir yaşam sürdürmesinde belirleyici rol oynamaktadır. Pozitif psikoloji bağlamında bu durum, literatürde "özel iyi oluş" kavramıyla ifade edilmektedir (Ulga, 2024). Diğer bir deyişle, bireyin yaşamında olumlu duyguların baskın olması ve olumsuz duyguların minimal düzeyde ya da hiç bulunmaması şeklinde tanımlanabilir (Osmanoğlu ve Kaya, 2013).

2.3.2. Psikolojik İyi Oluş

Psikolojik iyi oluş, bireyin yaşamın varoluşsal zorluklarıyla başa çıkma sürecini kapsamaktadır. Bu süreç, anlamlı amaçların peşinden gitmeyi, kişisel gelişimi sürdürmeyi ve kaliteli ilişkiler kurmayı içeren unsurlara odaklanır (Keyes vd., 2002). Ayrıca, iyi oluş kavramı 2000'li yılların sonlarında psikoloji literatüründe sıklıkla araştırılmaya başlanan bir konu olarak öne çıkmıştır. Bu kavram, genellikle bireylerin olumlu duygulara sahip olması ve negatif duygulardan yoksun olması şeklinde tanımlanmıştır. Diğer yandan, hedeflerin anlam taşıması, kişisel gelişim ve sağlıklı ilişkiler kurma gibi unsurları içeren bir kavram ise, psikolojik iyi oluş olarak ifade edilmiştir (Çolak, 2024).

Psikolojik iyi oluş kavramı, daha önce ortaya atılmış olan iyi oluş ve özel iyi oluş kavramlarıyla yakından ilişkilidir. Bu iki kavram, psikolojik iyi oluşun kapsamının belirlenmesinde önemli bir etkiye sahiptir. Kavramlar arasındaki en önemli ortak noktanın, mutluluk ve bu mutlulukla birlikte ifade edilen çeşitli olumlu duygular olduğu söylenebilir (Çolak, 2024). Bradburn'un çalışması, olumlu ve olumsuz duygulara aşırı odaklanması nedeniyle daha çok özel iyi oluş kavramını çağrıştırmaktadır. Bu araştırma, psikolojik iyi oluşa dair ilk çalışmalar arasında yer almasına rağmen, sonraki dönemlerde psikolojik iyi oluşun aslında psikolojik işlevsellik perspektifinden ele alınması gerektiği vurgulanmıştır (Gümüş, 2024).

Psikolojik iyi oluş kavramı, bireylerin öz benlikleriyle uyumlu bir şekilde yaşamlarını sürdürmelerini önermektedir. Bu kavrama göre, bireylerin yaşamda gerçekleştirdikleri eylemler, en derinlerinde kabul ettikleri değerlerle bütünleştğinde, gerçek anlamda psikolojik iyi oluş haline ulaşılabilir (Aslan, 2023).

2.3.3. Psikolojik iyi oluşun Kuramsal Temelleri

Psikolojik iyi oluş (PİO), bireyin yaşamından aldığı doyum, içsel denge, anlam arayışı ve potansiyelini gerçekleştirme düzeyiyle yakından ilişkili, çok boyutlu bir kavramdır. Bu kavram, yalnızca ruh sağlığı problemlerinin yokluğunu değil, aynı zamanda bireyin kişisel gelişimini, yaşamdan duyduğu tatmini ve toplumsal işlevselliğini de içermektedir (Keyes, 2002).

Bu bağlamda psikolojik iyi oluşu anlamak için pozitif psikoloji yaklaşımı temel alınmaktadır. Seligman ve Csikszentmihalyi (2000), pozitif psikolojiyi bireyin güçlü yönlerine, mutluluğa ve refaha odaklanan bir alan olarak tanımlamakta ve psikolojik iyi oluşu da bu kapsamda ele almaktadır.

2.3.3.1. Ryff'in Psikolojik İyi Oluş Modeli

Psikolojik iyi oluşun kuramsal temellerinden biri, Carol Ryff'ın geliştirdiği çok boyutlu modeldir. Ryff (1989), bireyin sadece hoşnutsuzluk ya da mutluluk düzeyine göre değil, yaşamda anlam, özerklik, çevreye hâkimiyet, kişisel gelişim, amaçlılık ve olumlu ilişkiler gibi altı temel boyuta göre de değerlendirilmesi gerektiğini öne sürmektedir. Bu modele göre psikolojik iyi oluş, bireyin yaşamla ilgili öznel değerlendirmelerinin yanında, yaşamının yapısal ve varoluşsal yönlerine de dayanmaktadır.

Özerklik: Kendi değerleri ve amaçları doğrultusunda hareket edebilen, yüksek derecede özerklik sergileyen bireyler, bu özellikleri sayesinde psikolojik iyi oluş düzeylerini artırmaktadırlar (Waterman, 1993).

Çevreye hâkimiyet: Bireyin yaşamını etkin biçimde yönlendirebilmesi ve çevresel zorluklar karşısında uyum sağlayarak başa çıkma becerisi geliştirmesi anlamına gelmektedir (Ryff, 1989).

Kişisel gelişim: Bireyin sürekli gelişim göstermesi ve bu süreçte kendi potansiyelini hayata geçirme hissiyatı, bu kavramın temelini oluşturmaktadır (Ryff, 1989).

Amaçlılık: Bireyin yaşamında belirli amaçlara yönelmiş bir şekilde hareket ettiğine dair içsel bir anlam ve yön duygusuna sahip olması, psikolojik iyi oluşun temel bileşenlerinden biri olarak değerlendirilmektedir (Ryff, 1989).

Olumlu ilişkiler: Bireyin anlamlı ve doyum sağlayan ilişkiler kurarak bu ilişkileri sürdürebilme kapasitesi, psikolojik iyi oluşun temel bileşenlerinden biri olarak değerlendirilmektedir (Ryff, 1989).

Benlik kabulü: Bireyin hem güçlü yönlerini hem de sınırlılıklarını kapsayacak biçimde kendisini ve geçmiş yaşantılarını kabul ederek olumlu bir bakış açısıyla değerlendirebilmesi, psikolojik iyi oluşun önemli bir göstergesi olarak kabul edilmektedir (Ryff, 1989).

2.3.3.2. Öz-Belirleme Teorisi

Bir diğer kuramsal temel, Deci ve Ryan tarafından geliştirilen öz-belirleme kuramı (self-determination theory - SDT)'dir. Bu kurama göre psikolojik iyi oluş, bireyin üç temel psikolojik ihtiyacının karşılanmasıyla sağlanır; bunlar, özerklik, yeterlilik ve ilişkidir. Kendi seçimlerini yapabilen, yeterli olduğunu hisseden ve anlamlı sosyal ilişkiler kurabilen bireylerin, psikolojik olarak daha iyi durumda oldukları savunulmaktadır (Deci ve Ryan, 2000).

Bu model, bireyin içsel motivasyonu ile hareket etmesini destekleyen bir sistem sunarak, psikolojik iyi oluşun sadece dışsal başarılarla değil, içsel tatminle de ilişkilendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

2.3.3.3. Keyes'in Ruh Sağlığı Modeli

Keyes (2002), ise psikolojik iyi oluşu, mental sağlığın olumlu bir boyutu olarak tanımlamış ve bireyin yalnızca patolojik belirtilerden arınmış olmasını değil, aynı zamanda olumlu işlevsellik düzeyini de değerlendirmiştir. Keyes'in sınıflamasına göre ruhsal sağlığı yüksek bireyler, “çiçek açan bireyler (flourishing)” olarak tanımlanırken; düşük iyi oluş düzeyine sahip bireyler “solgun bireyler (languishing)” olarak nitelendirilmektedir.

Bu yaklaşım, psikolojik iyi oluşu sadece bireysel deneyimlere değil, aynı zamanda toplumsal katkı ve işlevsellik düzeyine de bağlayarak daha bütüncül bir perspektif sunmaktadır.

2.4. Özel Yetenek

Zekâ kavramına ilişkin yaklaşımlar tarihsel süreçte evrilmiş; başlangıçta sınırlayıcı ve ölçülebilir verilere dayanan geleneksel tanımlardan, çok yönlü ve kapsayıcı liberal anlayışlara doğru bir değişim yaşanmıştır. Geleneksel yaklaşımlar, zekâyı belirli sınırlar içinde tanımlayarak genellikle zekâ testlerinde alınan puanlara (örneğin $IQ \geq 130$) dayandırırken; çağdaş yaklaşımlar, bilişsel kapasitenin yalnızca analitik yeterlilikle sınırlı olmadığını, yaratıcı, duygusal ve sosyal beceriler gibi farklı boyutları da içerdiğini vurgulamaktadır. Bu

paradigmatik dönüşüm, zekânın çok katmanlı doğasının daha derinlikli biçimde kavranmasını sağlamıştır (Sak, 2012). Bireylerin tanımlanmasında kullanılacak terimlerin belirlenmesi ile ilgili çalıştaylar günümüzde halen devam etmektedir.

Türkiye’de özel yeteneklilerin eğitimi, yıllarca sadece birkaç program türü ile sınırlı kalarak ihmal edilmiştir. Anadolu Üniversitesi’nde faaliyet yürüten ve ilkökul, ortaokul ile lise düzeyindeki özel yetenekli bireylerin eğitime yönelik geliştirilen Üstün Yetenekliler Eğitim Programları (ÜYEP), yenilikçi bilimsel eğitim anlayışı yaklaşımlarından ilham alarak bu alana yenilik ve hareketlilik kazandırmayı amaçlamaktadır (Sak, 2011). Üstün yeteneklilerin eğitimi, çoğunlukla uygun müfredatın olmayışı, alanda yeterli uzmanlığa sahip eğitimci bulunamaması, bireysel farklılıkların göz önünde bulundurulmaması gibi sınırlılıklar sebebiyle etkili bir şekilde yapılamamaktadır. Üniversiteler, farklı disiplinlerden öğretim elemanı, laboratuvar ve akademik olanakları ile özel yetenekli çocuklarla bilimsel çalışmalar yürütebilecek ve eğitim programları geliştirebilecek özellikte kurumlardır. Farklı programların incelenmesi, özel yeteneklilerin desteklenmesinde atılacak bir sonraki adımın ne olduğunu belirlemede rehberlik edecektir (Çetin ve Özyürek, 2015). Genel olarak baktığımızda, özel yetenekli bireylerin eğitimi açısından Singapur ve Türkiye’de özel yetenekli kişilerin eğitime oldukça önem verildiği ve özel yetenekli kişilerin eğitime dönük bazı adımların atıldığı görülmektedir (Yılmaz ve Er, 2019).

Üstün yetenekli bireylere yönelik okul öncesi döneminde, genel yetenek, fiziksel aktivite, görsel sanatlar, müzik, kültürel ya da başka alanlarla ilgili aile ve okul öncesi öğretmenleri fikirlerinin bazen değişiklik göstermesiyle beraber daha fazla birbirine benzerlik gösterdiği görülmektedir (Aşık, 2020).

2.4.1. Özel Yeteneğin Kuramsal Temelleri

“Üstün zekâ konusundaki kuramların temel çıkış kaynaklarını toplumsal değerler, bireysel yaşantılar ve inanışlar ve bilimsel araştırmalar oluşturmaktadır. Bireysel yaşantıların ve toplumsal değerlerin kuramların temelinde yer almaları, bu kuramların bilimsel olduğu kadar sübjektif olmalarına da neden olmuştur. Bu nedenle üstün zekâ alanındaki kuramlar incelenirken kuramcılarının üstün zekâyı bakış açıları dikkate alınmalıdır.” (Sak, 2012, s. 11)

Bu bağlamda, Joseph Renzulli’nin Üç Halkalı Yetenek Modeli özel yeteneğin yalnızca bilişsel üstünlükle sınırlı olmadığını savunur. Renzulli (1978)’ göre üstün yetenek, üç temel unsurun birleşimiyle ortaya çıkar: ortalamanın üzerinde yetenek, yaratıcılık ve görev bilinci. Bu modele göre, bireyin yüksek bilişsel kapasitesi tek başına yeterli değildir; bireyin içsel

motivasyonu ve yaratıcı düşünme becerisi de üstün performansın vazgeçilmez bileşenleridir. Bu yaklaşım, eğitim programlarının yalnızca akademik gelişimi değil, aynı zamanda yaratıcı potansiyeli ve içsel güdülenmeyi de hedeflemesi gerektiğini vurgular.

Howard Gardner'ın Çoklu Zekâ Kuramı ise bireylerin tek bir zekâ türüyle değerlendirilemeyeceğini savunarak, özel yeteneğin farklı alanlarda ortaya çıkabileceğini ileri sürer. Gardner (1993), bireylerin sözel-dilsel, mantıksal-matematiksel, görsel-uzamsal, müziksel-ritmik, bedensel-kinestetik, kişilerarası, içsel ve doğa zekâsı gibi sekiz farklı zekâ türüne sahip olabileceklerini belirtmiştir. Bu yaklaşım, özel yetenekli bireylerin yalnızca sınav başarısı üzerinden değil, çoklu zekâ alanlarında gösterdikleri performansa göre tanımlanması gerektiğini ortaya koyar.

Buna ek olarak, François Gagné'nin Ayrılmış Yetenek ve Yetenek Gelişimi Modeli (DMGT), özel yetenek kavramına gelişimsel bir boyut katar. Gagné (2004)'ye göre yetenek (giftedness) bireyde doğuştan gelen bir potansiyeldir; ancak bu potansiyelin toplumsal değeri olan bir başarıya (talent) dönüşmesi için çevresel faktörler, bireysel özellikler ve eğitimsel destek şarttır. Bu model, yetenek gelişimini etkileyen katalizör faktörler olarak aile, okul, öğretmen ve sosyo-kültürel çevrenin önemini vurgular. Böylelikle, özel yetenekli bireylerin gelişimi yalnızca bireysel değil, sistematik ve çevresel bir sürecin ürünü olarak ele alınmaktadır.

2.5. İlgili Araştırmalar

Pugar (2025) ceza evinde bulunan 246 erkek mahkumla yaptığı korelasyonel araştırmada, psikolojik iyi oluş düzeyleri medeni duruma göre anlamlı farklılık gösterirken, eğitim düzeyine ve yaşa göre anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Psikolojik iyi oluş ile umut arasında orta düzeyde, affetme eğilimiyle ise zayıf ama anlamlı pozitif ilişkiler bulunmuştur. Regresyon analizinde psikolojik iyi oluşun en güçlü yordayıcısı umut olurken, affetme ile birlikte toplam varyansın yaklaşık dörtte birini açıklamıştır.

Aydın (2025) yaptığı araştırmada ilişkisel tarama modeli benimsenmiş ve veriler, nicel araştırma yöntemleri doğrultusunda yapılandırılmış ölçekler aracılığıyla elde edilmiştir. Çalışmanın örneklemini, Adana il merkezinde bulunan özgül öğrenme güçlüğü tanısı konulmuş 8-12 yaş aralığındaki toplam 102 çocuk oluşturmuştur. Veri toplama sürecinde Demografik Bilgi Formu'nun yanı sıra, Çocuk ve Ergenler İçin Sosyal Destek Ölçeği'nin öğretmen desteği alt boyutu, Çocuklarda Algılanan Stres Ölçeği, Çocuklar İçin Öz-Yeterlik Ölçeği ile Stirling

Çocuklar İçin Duygusal ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (SCDPİÖ) kullanılmıştır. Elde edilen bulgular, öğretmenlerden alınan sosyal desteğin ve çocukların sahip oldukları öz-yeterlik düzeylerinin psikolojik iyi oluş üzerinde pozitif yönde etkili olduğunu; buna karşın, yüksek düzeyde algılanan stresin çocukların psikolojik iyi oluş düzeylerini olumsuz yönde etkilediğini ortaya koymuştur.

Gümüş (2024) yaptığı çalışması sonucunda, katılımcıların örgütsel bağlılık ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Sosyal hizmet çalışanlarının kurumlarına derin bir bağlılık hissettikleri ve genel olarak psikolojik iyi oluş seviyelerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Sosyodemografik özelliklerin, özellikle eğitim seviyesinin, örgütsel bağlılık ve psikolojik iyi oluş üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir. Özellikle duygusal bağlılık, devam bağlılığı ve normatif bağlılık gibi örgütsel bağlılık alt boyutlarının, psikolojik iyi oluş üzerinde olumlu ve anlamlı bir etkisi olduğu saptanmıştır. Sonuç olarak, sosyal hizmet çalışanlarının örgütsel bağlılık düzeylerinin artması, genel psikolojik iyi oluşlarını da artırmakta, bu da kurumlarına olan bağlılıklarının, psikolojik iyi oluşlarına olumlu katkıda bulunduğunu ortaya koymaktadır.

Şentürk (2024) yaptığı çalışmada, 2023–2024 eğitim-öğretim yılında Van ilinde özel yetenekli ancak tanı almamış 3. ve 4. sınıf öğrencilerin duygusal zekâ ve sosyal beceri düzeylerini incelemiştir. Amaçlı ve basit seçkisiz örnekleme yöntemleriyle belirlenen 110 öğrenciyle gerçekleştirilmiştir. Bulgular, özel yetenekli öğrencilerin sosyal beceri ve duygusal zekâ düzeylerinin tanı almamış akranlarına göre daha yüksek olduğunu göstermiştir. Ayrıca, duygusal zekâ düzeyinin artmasıyla sosyal becerilerin de yükseldiği belirlenmiştir.

Köse (2024) yaptığı çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekli çocuklara yönelik algılarını değerlendirmeye yönelik bir ölçeğin geliştirilmesi ile bu algıların ve öğretmenlerin duygusal zekâ düzeylerinin çeşitli demografik değişkenlere göre incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın evrenini Burdur ilinde görev yapan 312 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Bulgular, öğretmenlerin özel yetenekli çocuklara ilişkin algılarının ve duygusal zekâ düzeylerinin; cinsiyet, yaş, medeni durum, çocuk sahibi olma durumu, eğitim düzeyi, mesleki kıdem, çalıştıkları yaş grubu, sınıf mevcudu, özel yetenekli çocuklarla çalışma deneyimi ve bu konuda eğitim alıp almama durumlarına göre anlamlı farklılıklar gösterdiğini ortaya koymuştur. Ayrıca, öğretmenlerin özel yetenekli çocuklara yönelik algıları ile duygusal zekâ düzeyleri arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Görür (2024) yaptığı çalışmada, özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin utangaçlık, sosyal kaygı ve yalnızlık düzeyleri incelenmiştir. Araştırma, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında İstanbul'da bulunan Bilim ve Sanat Merkezleri'nde (BİLSEM) öğrenim gören 609 özel yetenekli öğrenciyle gerçekleştirilmiştir. Bulgular, öğrencilerin utangaçlık, sosyal kaygı ve yalnızlık düzeylerinin genel olarak düşük olduğunu ortaya koymuştur. Sınıf düzeylerine göre bu değişkenlerde anlamlı bir fark bulunmazken, cinsiyet açısından değerlendirildiğinde kız öğrencilerin utangaçlık ve sosyal kaygı düzeylerinin erkek öğrencilere kıyasla anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır. Öte yandan yalnızlık düzeyinde cinsiyete bağlı anlamlı bir fark görülmemiştir.

Fernandes e. de Souza (2024) yaptığı çalışmada, 60-85 yaş aralığında, dul kalma süresi 5 yılın üzerinde olan 53 kadının depresyon, yalnızlık ve bilişsel işlev düzeylerini incelemiştir. Bulgulara göre, yaşanan yerin statüsü depresyon ve yalnızlık üzerinde anlamlı bir fark yaratmazken, bilişsel işlev düzeyinde fark yaratmıştır; evde yaşayanlar, kurumlarda kalanlara kıyasla daha yüksek bilişsel işlev göstermiştir. Yaş grupları açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ayrıca depresyon ile yalnızlık arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki saptanmış, ancak her iki değişkenin bilişsel işlevle olan ilişkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Purtaş ve Yirci (2022) yaptıkları araştırmada okul yöneticilerinin genel yalnızlık durumu ile iş yaşamı yalnızlık durumu arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamışlardır. Çalışma sonucunda okul yöneticilerinin genel yalnızlık düzeyi ile iş yaşamı yalnızlık düzeyi arasında pozitif yönde güçlü bir ilişki olduğu ve genel yalnızlık ile iş yaşamı yalnızlık düzeylerinin düşük olduğu tespit edilmiştir.

Akdeniz ve Alpan (2022) yaptığı çalışmasında, 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Ankara ve Eskişehir illerindeki Bilim ve Sanat Merkezlerine (BİLSEM) devam eden toplam 208 özel yetenekli öğrenci yer almıştır. Katılımcıların %53'ü kız, %47'si erkek öğrencilerden oluşurken; öğrencilerin %36'sı genel zihinsel yetenek, %33'ü müzik, %31'i ise görsel sanatlar alanında yeteneklidir. Bulgular, öğrencilerin genel duygusal zekâ düzeylerinin yüksek olduğunu; özellikle bireyler arası ilişkiler, uyum ve genel ruh durumu alt boyutlarında yüksek puanlara sahip olduklarını ortaya koymuştur. Buna karşılık, birey içi farkındalık ve stresle başa çıkma becerilerinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, duygusal zekâ toplam puanları ile alt boyutlarında cinsiyet ve yetenek alanlarına göre anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Turan (2022) yaptığı çalışmada, İngilizce öğretmenlerinin akademik iyimserlik ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin, öz-yeterlilik duygularının yordayıcıları olup olmadığını araştıran bu çalışmada, cinsiyet, yaş, kıdem ve okul türü gibi değişkenler incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre, erkek İngilizce öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş, öz-yeterlilik ve akademik iyimserlik düzeylerinin kadın öğretmenlere kıyasla anlamlı derecede daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Eker ve Sarı (2021) bu çalışmada Özel Yeteneklilerin tanınmasında uygun yaşın belirlenmesi amacıyla uzman görüşleri değerlendirilmiştir. Uzmanlar tanılanın 1.sınıfta başlaması hakkında hem olumlu hem de olumsuz fikirler sundukları görülmüştür. Tanılanın 1 ve 2.sınıflarla sınırlı kalmayıp 3 ve 4.sınıflarda devam etmesi önerilmiştir. Erken tanılanın, yeteneğin gelişimine ve uygulanacak programın etkililiğine olumlu yönde katkıları olduğu belirtilmiştir.

Uygun (2021) yaptığı araştırmada ilkokullarda görev yapan öğretmenlerin özel yeteneklilik kavramına ve özel yetenekli öğrencilerin özelliklerine ilişkin bilgi ve algı düzeyleri incelenmiştir. Konya ilindeki öğretmen ve yöneticilerden oluşan örnekleme yürütülen çalışmada betimsel tarama modeli kullanılmış; veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen bir anket formu aracılığıyla toplanmıştır. Analizlerde t-testi ve ANOVA yöntemlerine başvurulmuştur. Bulgular, öğretmenlerin özel yeteneklilik konusundaki bilgi ve algılarının yetersiz olduğunu ortaya koymuş; bu durumun eğitim sürecine olumsuz yansımalarının önüne geçilebilmesi için hizmet içi eğitim programlarına ve üniversite iş birliklerine ihtiyaç duyulduğu vurgulanmıştır.

Şirin (2021) yaptığı araştırmada farklı kademelerde görev yapan öğretmenlerin özel yetenekli öğrencilere yönelik algıları incelenmiştir. 2020-2021 eğitim-öğretim yılı ikinci döneminde gerçekleştirilen çalışmaya okul öncesinden ortaöğretime kadar çeşitli düzeylerde görev yapan 541 öğretmen katılmıştır. Açık uçlu anketler aracılığıyla toplanan veriler doğrultusunda öğretmenlerin özel yetenekli öğrencilerle ilgili en çok merak, yaratıcılık, hızlı öğrenme ve sıra dışılık gibi olumlu; hırçınlık, içe kapanıklık ve sosyal uyum sorunları gibi olumsuz nitelikleri vurguladıkları görülmüştür. MANOVA analizleri sonucunda cinsiyet ve görev kademesi değişkenlerine bağlı olarak anlamlı farklılık saptanmamış; ancak öğretmenlik deneyimi arttıkça, özellikle imgesel ve düşünsel boyutlardaki algı düzeylerinin anlamlı biçimde yükseldiği belirlenmiştir.

Ünal (2019) tarafından gerçekleştirilen fenomenolojik bir çalışmada, özel yetenekli ergenlerin yalnızlık olgusunu nasıl algıladıkları, bu durumun nedenleri ve yaşamlarına etkileri derinlemesine incelenmiştir. Üstün Yetenekliler Eğitim Programı'na (ÜYEP) devam eden 6., 7. ve 8. sınıf düzeyindeki öğrencilerden yalnızlık düzeyi yüksek olarak belirlenen beş katılımcı ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiş; ayrıca katılımcılardan yalnızlıkla ilişkili yazılı ve görsel veriler (günlük, kompozisyon, hikâye, resim) toplanmıştır. Yapılan analizler sonucunda, yalnızlık deneyiminin en çok dışlanma hissi ile bağlantılı olduğu, yalnızlığın zamanla bireysel tercihe dönüştüğü, sosyal çevreyle yaşanan uyumsuzlukların bu süreci etkilediği ve yalnızlıkla baş etme biçimlerinin bireyin yalnızlık algısıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, benzer özelliklere sahip bireylerle birlikte olmanın yalnızlık hissini azalttığı saptanmıştır.

Kaymakcı (2019) yaptığı araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmış ve çalışma grubu, ölçüt örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. 2018-2019 eğitim-öğretim yılında ÜYEP yetenek sınavına başvuran ve başvurmayan toplam 1073 beşinci sınıf öğrencisi örnekleme oluşturmuştur. Veriler; Akademik Benlik Algısı Ölçeği, karne notları, Matematik Yetenek Testi ve Bilimsel Üretkenlik Testi aracılığıyla toplanmıştır. Tanılama süreci üç ölçümle izlenmiş; sınav sonrası, sonuç açıklaması sonrası ve program bitiminde değerlendirme yapılmıştır. Analizlerde, başvuru durumuna göre anlamlı akademik benlik algısı farkı tespit edilirken; kazanma durumu açısından zaman içindeki değişim anlamlı bulunmamıştır. Sonuçlar, yalnızca başvurunun akademik benlik algısını etkilediğini; etiketleme ve gruplandırmanın ise anlamlı bir etkisinin olmadığını göstermiştir.

Çağan ve Ünsal (2014) yaptıkları çalışmada engelli yetişkinlerde depresyon ve yalnızlık arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamışlardır. Çalışmada evli olanlarda, üç ve daha fazla çocuğu olanlarda, sigara içenlerde, alkol kullananlarda ve günlük yaşamında bakıma ihtiyacı olanlarda depresyon görülme sıklığı daha yüksek bulunmuştur. Depresyon ile yalnızlık arasında bir ilişki bulunamamıştır.

Kaynak (2013) ilgili konuyla, eğitim fakültesi öğrencilerinin duygusal zekâ ile saldırganlık düzeylerini incelediği çalışmada, duygusal zekâ ile saldırganlık düzeyi arasında anlamlı ve negatif bir ilişki olduğu bulunmuştur. Araştırma, duygusal zekâ düzeyinin saldırganlık üzerinde önemli bir yordayıcı değişken olduğunu ortaya koymuştur.

Bar-On (2010) ilgili konu ile yaptığı çalışmalarında duygusal zekâ, birbiriyle ilişkili olan duygusal ve sosyal yeterlilikler ile becerilerin bir dizisi olarak tanımlanmıştır. Pozitif psikoloji ile duygusal zekâ arasındaki benzerliklerden hareketle, duygusal zekânın özsaygı, empati, sosyal etkileşim becerileri, dürtü kontrolü, duyguların yönetimi, iyimserlik ve umut gibi kavramlarla bağlantılı olduğu vurgulanmıştır.

Liu vd. (2009) psikolojik iyi oluş ile depresyon ve anksiyete arasındaki ilişkiyi incelemeye yönelik bir araştırma gerçekleştirmiştir. Bu araştırmanın örneklemini, 545 üniversite öğrencisinden oluşan bir çalışma grubu oluşturmuştur. Katılımcılara Psikolojik İyi Oluş Envanteri ile birlikte Anksiyete ve Depresyon Ölçeği uygulanmıştır. Elde edilen bulgular, depresyon ve anksiyete gibi olumsuz duygusal durumların, belirli bir düzeyde psikolojik iyi oluşun yetersizliğinden kaynaklanabileceğini göstermektedir.

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kapsamında desenlenmiştir. İlişkisel tarama modeli, iki ya da daha fazla değişken arasındaki ilişki düzeyini belirlemeye yönelik olarak kullanılan betimsel bir araştırma desendir (Karasar, 2014). Çalışmada özel yetenekli çocukların yalnızlık, duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluş değişkenleri arasındaki ilişkiler incelenmektedir. Bu doğrultuda, değişkenler arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını ortaya koymak hedeflenmiştir. Bu model, bireylerin sahip oldukları özelliklerin birbirleriyle olan ilişkilerini istatistiksel olarak test etmeye olanak tanımaktadır.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu çalışmada, amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, araştırmanın amacına uygun belirli niteliklere sahip bireylerin bilinçli bir biçimde seçildiği bir örnekleme yöntemidir (Patton, 2002). Bu araştırmanın evrenini, 2024-2025 eğitim-öğretim yılı içerisinde İstanbul, Konya ve Adana illerinde bulunan Bilim ve Sanat Merkezleri'ne (BİLSEM) kayıtlı, 5., 6. ve 7. sınıf düzeyindeki özel yetenekli öğrenciler oluşturmaktadır. Evren, ilgili illerdeki BİLSEM'lerde öğrenim görmekte olan tüm özel yetenekli bireyleri kapsamaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise, belirtilen evrenden uygun örnekleme yöntemi ile seçilen ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan öğrenciler oluşturmaktadır. Bu kapsamda toplam 417 öğrenciye veri toplama araçları uygulanmıştır. Ancak uygulanan ölçeklerden 3 tanesi eksik veya hatalı doldurulduğu için değerlendirmeye alınmamış, analizler 414 geçerli veri üzerinden gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri, 2025 yılının Nisan ve Mayıs ayları içerisinde toplanmıştır.

Tablo 3.1.'de araştırmanın çalışma grubunun sosyo-demografik özelliklerine ilişkin bulgular verilmektedir.

Tablo 3.1. Araştırmanın çalışma grubunun sosyo-demografik özelliklerine ilişkin bulgular

Değişken		F	%
Cinsiyet	Kız	164	39,6
	Erkek	250	60,4
	Toplam	414	100
Yaş	10 Yaş	38	9,2
	11 Yaş	170	41,1
	12 Yaş	132	31,9
	13 Yaş	74	17,9
	Toplam	414	100
Yaşadığı İl	Konya	181	43,7
	İstanbul	133	32,1
	Adana	100	24,2
	Toplam	414	100
Eğitim Düzeyi	5. Sınıf	165	39,9
	6. Sınıf	122	29,5
	7. Sınıf	127	30,7
	Toplam	414	100
Kardeş Sayısı	1	90	21,7
	2	176	42,5
	3	116	28
	4 ve Üzeri	32	7,7
	Toplam	414	100

Katılımcıların %39,6'sını kız (164 kız), %60,4'ünü ise erkek (250 erkek) öğrenciler oluşturmaktadır. Yaş dağılımına bakıldığında, öğrencilerin %9,2'si 10 yaşında, %41,1'i 11 yaşında, %31,9'u 12 yaşında ve %17,9'u 13 yaşındadır. Coğrafi dağılım açısından, örneklemin %43,7'si Konya'dan, %32,1'i İstanbul'dan ve %24,2'si Adana'dan veri toplamaya dahil

edilmiştir. Öğrencilerin eğitim düzeyine göre dağılımları incelendiğinde; %39,9'unun 5. sınıf, %29,5'inin 6. sınıf ve %30,7'sinin 7. sınıf öğrencisi olduğu görülmektedir. Ayrıca katılımcıların kardeş sayısına göre dağılımı incelendiğinde; %21,7'sinin 1 kardeşi, %42,5'inin 2 kardeşi, %28'inin 3 kardeşi ve %7,7'sinin 4 veya daha fazla kardeşi olduğu belirlenmiştir.

3.3. Veri Toplama Araç ve/veya Teknikleri

Araştırmada kullanılacak form ve ölçekler aşağıda tanıtılmıştır.

Yalnızlık Ölçeği: Bu ölçek, Çelikbaş, B. ve Tatar, A (2021) tarafından yalnızlık olgusunu tanımlamak, açıklamak ve niceliksel olarak değerlendirebilmek amacıyla yürütülen bu çalışma üç aşamalı bir uygulama sürecini kapsamaktadır. İlk aşamada, iki kademedden oluşan bir değerlendirme süreci gerçekleştirilmiş ve bu sürece alanında uzman 18 psikolog, ölçek maddelerinin içerik geçerliliğini değerlendirmek üzere dahil edilmiştir. İkinci aşamada, %46,1'i erkek ve %53,9'u kadın olmak üzere toplam 488 katılımcıya, üç ayrı ölçekten oluşan ve toplam 163 maddeden meydana gelen madde havuzu uygulanmıştır. Bu uygulama sonucunda, Yalnızlık Ölçeği için en uygun bulunan 14 madde seçilerek ölçeğin yapısı oluşturulmuştur. Üçüncü ve son aşamada ise %41,8'i erkek, %58,2'si kadın olmak üzere 196 katılımcıdan elde edilen veriler doğrultusunda yalnızlık düzeyinin; depresyon, psikolojik iyi oluşun çeşitli boyutları, benlik saygısı ve Beş Faktör Kişilik Modeli değişkenleri ile ilişkisi analiz edilmiştir. Bu kapsamda geliştirilen Yalnızlık Ölçeği'nin iç tutarlılık katsayısı Cronbach Alfa değeri ile hesaplanmış ve 0,88 olarak bulunmuştur.

Duygusal Zekâ Özelliği Ölçeği- Adölesan Kısa Formu (TEIQue-ASF): 15 maddeden oluşan dört faktörlü bir yapıya sahiptir. Ölçeğin İç tutarlık güvenirliği Cronbach alfa katsayısı 0,78; alt ölçeklerin iç tutarlık güvenirliği Cronbach alfa katsayıları “Öznel iyi oluş” faktörü için 0,77, “Öz kontrol” için 0,70, “Sosyallik” için 0,69, “Duygusallık” için 0,65 olarak bulunduğu bildirilmektedir (Ergin, 2017).

Stirling Çocuklar İçin Duygusal ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği: (Liddle ve Carter, 2015) tarafından geliştirilen tek boyutlu ölçme aracıdır. Ölçek 5'li likert tipli (1: Asla-5: zaman) derecelendirmeye sahip 12 maddeden (örn, Kendimi rahatlamış hissediyorum) oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 60 en düşük puan 12'dir. Ölçekten alınan puanlar yükseldikçe çocukların duygusal ve psikolojik iyi oluş düzeyinin yükseldiği şeklinde yorumlanmaktadır. Ölçeğin geçerlik güvenirlik çalışması (Akın vd., 2016) tarafından, 63 erkek 86 kız olmak üzere toplam 149 ilkökul, ortaokul ve lise öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Sınıfları

4 ile 11 arasında değişen katılımcıların yaşı aralığı 9-16 arasındadır. Ölçeğin madde toplam korelasyon katsayıları 0,57 ile 0,73 arasında sıralanmaktadır. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık güvenirlik katsayısı 0,90 olarak hesaplanmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada veriler, 2024-2025 eğitim-öğretim yılı Nisan ve Mayıs ayları içerisinde, İstanbul, Konya ve Adana illerinde bulunan Bilim ve Sanat Merkezleri'ne (BİLSEM) kayıtlı 5., 6. ve 7. sınıf düzeyindeki özel yetenekli öğrencilerden toplanmıştır. Veri toplama sürecine başlamadan önce ilgili kurum yönetimlerinden gerekli izinler alınmış ve katılımcılara araştırmanın amacı, kapsamı ve gönüllülük esasları hakkında bilgi verilmiştir. Araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilere, yüz yüze oturumlar aracılığıyla veri toplama araçları uygulanmıştır. Veri toplama süreci, araştırmacı tarafından bizzat yürütölmüş ve her uygulama öncesinde katılımcılara yönergeler açıklanmıştır. Ölçeklerin uygulanması yaklaşık 20-25 dakika sürmüş, uygulama sırasında katılımcılara herhangi bir yönlendirme yapılmamış ve bağımsız olarak yanıt vermeleri sağlanmıştır. Toplam 417 öğrenciye veri toplama araçları uygulanmış, ancak 3 ölçek formu eksik veya hatalı doldurulduğu için değerlendirme dışı bırakılmış ve analizler 414 geçerli form üzerinden gerçekleştirilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada özel yetenekli bireylerin Yalnızlık Ölçeği, Duygusal Zekâ Özelliği-Adölesan Kısa Formu Ölçeği ve Stirling Çocuklar İçin Duygusal ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinden alacak oldukları puanlar hesaplanmıştır. Uygulanan 417 ölçekten 3 tanesi eksik ve hatalı doldurulduğundan değerlendirmeye 414 ölçek alınmıştır. Elde edilen tüm verilerin istatistiki analizleri SPSS 23.0 programı kullanılarak elde edilmiştir.

Verilerin dağılımına ilişkin çarpıklık ve basıklık katsayılarının ± 2 sınırları içerisinde kalması, normal dağılım varsayımının kabul edilebilir düzeyde sağlandığını göstermektedir. Bu aralık, tek değişkenli normal dağılıma uygunluk açısından literatürde yeterli görölmektedir (George ve Mallery, 2010).

Araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenirliğini belirlemek amacıyla Cronbach's Alpha katsayıları hesaplanmıştır. Psikolojik İyi Oluş Ölçeği için ,904; Duygusal Zekâ Ölçeği için ,859; Yalnızlık Ölçeği için ,871 değeri elde edilmiştir. Verilerin normal dağılıma uygunluğu Skewness (çarpıklık) ve Kurtosis (basıklık) değerleri incelenerek değerlendirilmiştir. Elde edilen değerlerin -2 ile $+2$ aralığında olması, verilerin normal dağılıma uygun olduğunu

göstermiştir. Normallik varsayımı sağlandıktan sonra, ikili gruplarda bağımsız örneklem t-testi, ikiden fazla gruba sahip değişkenler (yaş, eğitim düzeyi, yaşanılan il, kardeş sayısı) için ise tek yönlü ANOVA testi uygulanmıştır. Anlamlılık düzeyi “0.05” olarak kabul edilmiştir. Anlamlı farkın bulunduğu değişkenlerde gruplar arasındaki farklılıkları belirlemek amacıyla LSD post hoc testi kullanılmıştır. Ayrıca değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla Pearson korelasyon analizi yapılmıştır.

Tablo 3.2’de yalnızlık, duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluş ölçeklerinden elde edilen puanların güvenirlik analizine ilişkin bulgulara yer verilmektedir.

Tablo 3.2. Yalnızlık, duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluş ölçeğinden alınan puanların güvenirlik analizine ilişkin bulgular

Ölçek	Cronbach's Alpha
Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	,904
Duygusal Zeka Ölçeği	,859
Yalnızlık Ölçeği	,871

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, Duygusal Zekâ Ölçeği ve Yalnızlık Ölçeği’ne ilişkin güvenirlik katsayılarını göstermektedir. Tavakol ve Dennick (2011), tarafından belirtildiği üzere, sosyal bilimlerde kullanılan ölçme araçları için kabul edilebilir minimum Cronbach’s Alpha değeri .70’tir; .80 ve üzerindeki değerler ise yüksek güvenirlik göstergesi olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği’nin Cronbach’s Alpha katsayısı .904, Duygusal Zekâ Ölçeği’nin katsayısı .859 ve Yalnızlık Ölçeği’nin katsayısı .871 olarak bulunmuştur. Tüm ölçeklerin .80’in üzerinde alfa değerine sahip olması, ölçme araçlarının yüksek düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir.

Tablo 3.3.’te yalnızlık, duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluş ölçeklerinden elde edilen puanların çarpıklık ve basıklık değerlerine ilişkin bulgulara yer verilmektedir.

Tablo 3.3. Yalnızlık, duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluş ölçeğinden alınan puanların basıklık ve çarpıklık değerlerine ilişkin bulgular

Değişken	İstatistik	Skewness	İstatistik	Kurtosis
		Std. Hata		Std. Hata
Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	-,661	,120	,479	,239
Duygusal Zekâ Ölçeği	-,175	,120	-,233	,239
Yalnızlık Ölçeği	1,278	,120	1,712	,239

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, Duygusal Zekâ Ölçeği ve Yalnızlık Ölçeği'ne ilişkin basıklık (kurtosis) ve çarpıklık (skewness) değerlerini göstermektedir. Buna göre, Psikolojik İyi Oluş (çarpıklık = -0,661; basıklık = 0,479), Duygusal Zekâ (çarpıklık = -0,175; basıklık = -0,233) ve Yalnızlık (çarpıklık = 1,278; basıklık = 1,712) ölçeklerine ait değerler, ± 2 bandında kaldığından dağılımların tek değişkenli düzeyde yaklaşık normal olduğunu göstermektedir (Byrne, 2010; George ve Mallery, 2010; Hair vd., 2014).

BÖLÜM 4

4. BULGULAR

Bu bölümde, araştırma sürecinde elde edilen verilerin analizinden elde edilen sonuçlara yer verilmiş ve ilgili bulgular sistematik biçimde sunulmuştur.

4.1. Özel Yetenekli Bireylerin Cinsiyetlerine Göre Yalnızlık Algısı, Duygusal Zekâ ve Psikolojik İyi Oluşlarının İncelenmesi

Tablo 4.4.'te özel yetenekli öğrencilerin yalnızlık algısı, duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluşunun cinsiyete göre t-testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4.4. Cinsiyete Göre Yalnızlık, Duygusal Zekâ ve Psikolojik İyi Oluş Düzeylerine İlişkin Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları

Değişkenler	Gruplar	N	X	s	T testi		
					t	sd	p
Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	Kadın	164	3,8237	,70041	-1,574	412	,116
	Erkek	250	3,9390	,74728			
Duygusal Zekâ Ölçeği	Kadın	164	4,8988	1,07163	-1,591	412	,112
	Erkek	250	5,0667	1,03621			
Yalnızlık Ölçeği	Kadın	164	1,4691	,37087	,558	412	,577
	Erkek	250	1,4471	,40356			

Tablo 4.4. incelendiğinde Psikolojik İyi Oluş Ölçeği puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($t[412] = -1,574$; $p > 0,05$). Duygusal Zekâ Ölçeği puanları da cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t[412] = -1,591$; $p > 0,05$). Benzer şekilde, Yalnızlık Ölçeği puanları da cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t[412] = 0,558$; $p > 0,05$).

4.2. Özel Yetenekli Bireylerin Yaşa Göre Yalnızlık Algısı, Duygusal Zekâ ve Psikolojik İyi Oluşlarının İncelenmesi

Tablo 4.5.'te özel yetenekli öğrencilerin yalnızlık algısının yaşa göre ANOVA sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4.5. Yaşa Göre Yalnızlık Algısı Düzeylerinin ANOVA Sonuçları										
Yaş	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P	η^2
10	38	1,4774	,41818	G. arası	,634	3	,211			
11	170	1,4286	,34984	G. içi	62,385	410	,152			
12	132	1,5081	,4887	Toplam	63,019	413		1,389	,246	,010
13	74	1,4141	,34792							
Toplam	414	1,4558	,39063							

Tablo 4.5. incelendiğinde Yalnızlık Ölçeği puanlarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($F=1,389$; $p>.05$).

Tablo 4.6.'da özel yetenekli öğrencilerin duygusal zekâ düzeyinin yaşa göre ANOVA sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4.6. Yaşa Göre Duygusal Zekâ Düzeylerinin ANOVA Sonuçları											
Yaş	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P	η^2	Anlamlı Fark
10	38	5,3579	,91546	G. arası	15,051	3	5,017				
11	170	5,1267	,98217	G. içi	442,287	410	1,079				10>12
12	132	4,7662	1,09558	Toplam	457,338	413		4,651	,003	,033	10>13
13	74	4,9432	1,11657								11>12
Toplam	414	5,0002	1,05231								

Tablo 4.6. incelendiğinde Duygusal Zekâ Ölçeği puanlarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir ($F=4,651$; $p<.05$). η^2 (Eta Squared) = ,033 olup, bu değer Cohen'in (1988) etki büyüklüğü sınıflamasına göre küçük düzeyde bir etkiyi temsil etmektedir.

LSD post hoc analizi sonuçlarına göre, 10 yaş grubunun duygusal zekâ puanları 12 yaş ($p = ,002$) ve 13 yaş ($p = ,046$) gruplarına kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksektir. Ayrıca 11 yaş grubunun duygusal zekâ puanları da 12 yaş grubuna kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksektir ($p = ,003$).

Tablo 4.7.'de özel yetenekli öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeyinin yaşa göre ANOVA sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4.7. Yaşa Göre Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin ANOVA Sonuçları											
Yaş	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P	η^2	Anlamlı Fark
10	38	4,0482	,78093	G. arası	4,832	3	1,611				
11	170	3,9887	,70483	G. içi	215,498	410	,526				
12	132	3,7866	,76225	Toplam	220,330	413		3,064	,028	,022	11>12 11>13
13	74	3,7849	,67093								
Toplam	414	3,8933	,73040								

Tablo 4.7. incelendiğinde Psikolojik İyi Oluş Ölçeği puanlarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir ($F=3,064$; $p<.05$). η^2 (Eta Squared) = ,022 olup, bu değer Cohen'in (1988) etki büyüklüğü sınıflamasına göre küçük düzeyde bir etkiyi temsil etmektedir.

LSD post hoc analizi sonuçlarına göre, 11 yaş grubunun ortalama puanları 12 yaş grubuna ($p = ,017$) ve 13 yaş grubuna ($p = ,044$) kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksektir. Buna karşın 10 yaş grubunun diğer yaş gruplarıyla arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > ,05$).

4.3. Özel Yetenekli Bireylerin Eğitim Düzeyine Göre Yalnızlık Algısı, Duygusal Zekâ ve Psikolojik İyi Oluşlarının İncelenmesi

Tablo 4.8.'de özel yetenekli öğrencilerin yalnızlık algısının eğitim düzeyine göre ANOVA sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4.8. Eğitim Düzeyine Göre Yalnızlık Düzeylerinin ANOVA Sonuçları

Sınıf	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P	η^2
5. Sınıf	165	1,4506	,38777	G. arası	,142	2	,071			
6. Sınıf	122	1,4830	,40354	G. içi	62,877	411	,153			
7. Sınıf	127	1,4364	,38331	Toplam	63,019	413		,465	,628	,002
Toplam	414	1,4558	,39063							

Tablo 4.8. incelendiğinde Yalnızlık Ölçeği puanlarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($F=0,465$; $p>.05$).

Tablo 4.9.'da özel yetenekli öğrencilerin duygusal zekâ düzeyinin eğitim düzeyine göre ANOVA sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4.9. Eğitim Düzeyine Göre Duygusal Zekâ Düzeylerinin ANOVA Sonuçları

Sınıf	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P	η^2	Anlamlı Fark
5. Sınıf	165	5,1903	,97925	G. arası	10,323	2	5,162				
6. Sınıf	122	4,9153	1,04696	G. içi	447,015	411	1,088				
7. Sınıf	127	4,8346	1,11668	Toplam	457,338	413		4,746	,009	,023	5>6 5>7
Toplam	414	5,0002	1,05231								

Tablo 4.9. incelendiğinde Duygusal Zekâ Ölçeği puanlarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir ($F=4,746$; $p<.05$). η^2 (Eta Squared) = ,023 olup, bu değer Cohen'in (1988) etki büyüklüğü sınıflamasına göre küçük düzeyde bir etkiyi temsil etmektedir.

LSD post hoc analizi sonuçlarına göre, 5. sınıf öğrencilerinin duygusal zekâ puanları 6. sınıf ($p = ,028$) ve 7. sınıf ($p = ,004$) öğrencilerine kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksektir. Buna karşın 6. ve 7. sınıf öğrencileri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > ,05$).

Tablo 4.10.'da özel yetenekli öğrencilerin psikolojik iyi oluşlarının eğitim düzeyine göre ANOVA sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4.10. Eğitim Düzeyine Göre Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin ANOVA Sonuçları											
Sınıf	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P	η^2	Anlamlı Fark
5. Sınıf	165	4,0384	,41818	G. arası	7,835	2	3,917				
6. Sınıf	122	3,8900	,34984	G. içi	212,495	411	,517				
7. Sınıf	127	3,7080	,44887	Toplam	220,330	413		7,577	,001	,036	5>7 6>7
Toplam	414	3,8933	,39063								

Tablo 4.10. incelendiğinde Psikolojik İyi Oluş Ölçeği puanlarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir ($F=7,577$; $p<.05$). η^2 (Eta Squared) = ,036 olup, bu değer Cohen'in (1988) etki büyüklüğü sınıflamasına göre küçük düzeyde bir etkiyi temsil etmektedir.

LSD post hoc analizi sonuçlarına göre, 5. sınıf öğrencilerinin psikolojik iyi oluş puanları 7. sınıf öğrencilerine kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksektir ($p < ,001$). Ayrıca 6. sınıf öğrencilerinin puanları da 7. sınıf öğrencilerinden anlamlı düzeyde daha yüksektir ($p = ,046$).

4.4. Özel Yetenekli Bireylerin Kardeş Sayısına Göre Yalnızlık Algısı, Duygusal Zekâ ve Psikolojik İyi Oluşlarının İncelenmesi

Tablo 4.11.'de özel yetenekli öğrencilerin yalnızlık algısının kardeş sayısına göre ANOVA sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4.11. Kardeş Sayısına Göre Yalnızlık Düzeylerinin ANOVA Sonuçları

Kardeş Sayısı	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P	η^2
1	90	1,4643	,44061	G. arası	,208	3	,069			
2	176	1,4736	,39045	G. içi	62,811	410	,153			
3	116	1,4206	,35116	Toplam	63,019	413		,452	,716	,003
4+	32	1,4621	,38827							
Toplam	414	1,4558	,39063							

Tablo 4.11. incelendiğinde Yalnızlık Ölçeği puanlarının kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($F=0,452$; $p>.05$).

Tablo 4.12.'de özel yetenekli öğrencilerin duygusal zekâ düzeyinin kardeş sayısına göre ANOVA sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4.12. Kardeş Sayısına Göre Duygusal Zekâ Düzeylerinin ANOVA Sonuçları

Kardeş Sayısı	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P	η^2
1	90	4,9711	1,12398	G. arası	,188	3	,063			
2	176	4,9947	1,05889	G. içi	457,150	410	1,115			
3	116	5,0305	1,05337	Toplam	457,338	413		,056	,982	,001
4+	32	5,0021	,82096							
Toplam	414	5,0002	1,05231							

Tablo 4.12. incelendiğinde Duygusal Zekâ Ölçeği puanlarının kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($F=0,056$; $p>.05$).

Tablo 4.13.'te özel yetenekli öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeyinin kardeş sayısına göre ANOVA sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4.13. Kardeş Sayısına Göre Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin ANOVA Sonuçları

Kardeş Sayısı	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P	η^2
1	90	3,9037	,66443	G. arası	,128	3	,043			
2	176	3,8963	,73351	G. içi	220,202	410	,537			
3	116	3,8973	,747008	Toplam	220,330	413		,080	,971	,001
4+	32	3,8333	,85352							
Toplam	414	3,8933	,73040							

Tablo 4.13. incelendiğinde Psikolojik İyi Oluş Ölçeği puanlarının kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($F=0,080$; $p>.05$).

4.5. Yalnızlık, Duygusal Zekâ ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki Korelasyonların İncelenmesi

Tablo 4.14.'de yalnızlık, duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkiye ait korelasyon analizi sonucuna ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 4.14. Yalnızlık, Duygusal Zekâ ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki Korelasyonlar

	Psikolojik İyi Oluş	Duygusal Zekâ	Yalnızlık
1-Psikolojik İyi Oluş	1	,736**	-,539**
2-Duygusal Zekâ	,736**	1	-,642**
3-Yalnızlık	-,539**	-,642**	1

Yapılan korelasyon analizi sonucunda, psikolojik iyi oluş ile duygusal zekâ arasında pozitif yönde ve güçlü bir ilişki olduğu saptanmıştır ($r = ,736$; $p < ,01$). Psikolojik iyi oluş ile yalnızlık arasında ise negatif yönde ve güçlü bir ilişki bulunmuştur ($r = -,539$; $p < ,01$). Ayrıca duygusal zekâ ile yalnızlık arasında negatif yönde ve güçlü bir ilişki tespit edilmiştir ($r = -,642$; $p < ,01$). Literatürde farklı sınıflandırmalar yer almakla birlikte, genellikle korelasyon katsayılarının ,00–,30 arası zayıf, ,31–,49 arası orta, ,50–,69 arası güçlü ve ,70–1,00 arası çok güçlü ilişki düzeyi olarak kabul edilmektedir (Tavşancıl, 2010).

BÖLÜM 5

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen bulgular kapsamlı bir biçimde ele alınarak değerlendirilmiş; ilgili bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlara ve geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

5.1. Tartışma

Bu bölümde özel yetenekli bireylerin yalnızlık, duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluş düzeylerine ilişkin elde edilen bulgular, ilgili alanyazın çerçevesinde yorumlanarak ele alınmıştır.

5.1.1. Yalnızlık düzeyine ilişkin bulgulara ait tartışma ve yorum

Cinsiyet ile yalnızlık düzeyine ilişkin tartışma

Bağımsız örneklem t-testi sonuçlarına göre, cinsiyet değişkenine göre yalnızlık düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Bu bulgu, kadın ve erkek öğrencilerin yalnızlık algılarının birbirine benzer olduğunu ortaya koymaktadır. Elde edilen bu bulgu, Görür (2024) tarafından yapılan çalışmanın sonuçları ile benzerlik gösterirken; Duyan vd. (2008) tarafından yapılan çalışmanın sonuçları ile farklılık göstermektedir. Cinsiyet değişkeninin yalnızlık üzerindeki etkisinin tutarsız sonuçlar vermesi, bu olgunun yalnızca biyolojik veya toplumsal cinsiyet rollerine indirgenemeyeceğini, aksine bireysel kişilik özellikleri, sosyal destek düzeyi, arkadaşlık ilişkileri ve aile bağları gibi çok boyutlu faktörlerin etkili olabileceğini göstermektedir. Ayrıca, günümüzde dijital iletişim araçlarının yoğun kullanımı ve çevrim içi sosyal etkileşimlerin artması, geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinin yalnızlık üzerindeki etkisini zayıflatmış olabilir. Bu bağlamda, elde edilen sonuç, cinsiyetin tek başına belirleyici bir değişken olmaktan ziyade, diğer psikososyal değişkenlerle etkileşim içinde değerlendirildiğinde anlam kazandığını düşündürmektedir.

Yaş ile yalnızlık düzeyine ilişkin tartışma

ANOVA sonuçları, yaş gruplarına göre yalnızlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir. Bu durum, yalnızlık algısının yaş faktöründen bağımsız olabileceğini düşündürmektedir. Elde edilen bu bulgu, Barreto vd. (2021), Luhmann ve Hawkley (2016) ve Certel vd. (2016) sonuçları ile benzerlik gösterirken; Öner (2024) çalışmasının sonuçları ile farklılık göstermektedir. Özel yetenekli öğrencilerde yalnızlık algısının yaş faktöründen bağımsız olabileceğini düşündürmektedir. Araştırma bulguları,

eğitim programlarının bireylerin yaş dönemlerine uygun biçimde tasarlanmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Özellikle erken gelişim evrelerinde, yalnızlık algısını azaltacak ve duygusal farkındalığı güçlendirecek etkinliklere yer verilmesi, bireylerin ilerleyen yıllarda sosyal ilişkilerinde daha güçlü bağlar kurmalarına ve toplumsal uyum düzeylerinin artmasına katkı sağlayabilir.

Eğitim düzeyi ile yalnızlık düzeyine ilişkin tartışma

ANOVA bulgularına göre öğrencilerin eğitim düzeylerine (sınıf düzeylerine) göre yalnızlık algılarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Elde edilen bu bulgu, Pancar (2009), Certel vd. (2016) ve Güven (2017) tarafından yapılan çalışmaların sonuçlarıyla benzerlik gösterirken; Danış vd. (2017) tarafından yürütülen çalışmanın sonuçlarıyla farklılık göstermektedir. Elde edilen bulgu, özel yetenekli öğrencilerde yalnızlık algısının sınıf düzeyiyle değil; sosyal kabul, akran ilişkilerinin niteliği, duygusal olgunluk düzeyi ve benzer ilgi alanlarına sahip bireylerle etkileşim fırsatları gibi psikososyal değişkenlerle daha güçlü biçimde ilişkili olduğunu düşündürmektedir. Bu nedenle, eğitim düzeyine bağlı değişimlerden ziyade, bu öğrencilerin sosyal-duygusal ihtiyaçlarını destekleyici ortamların oluşturulması, yalnızlık hissinin azaltılmasında daha etkili bir yaklaşım olabilir.

Kardeş sayısı ile yalnızlık düzeyine ilişkin tartışma

Araştırmada ANOVA sonuçları, kardeş sayısının yalnızlık algısında anlamlı bir farklılık yaratmadığını ortaya koymaktadır. Elde edilen bu bulgu, Korkut ve Gençtürk (2020) yaptığı çalışmadan elde edilen sonuçlarla benzerlik gösterirken; Şengör (2024) yaptığı çalışmadan elde edilen sonuçlarla farklılık göstermektedir. Bu araştırmada elde edilen bulgu, özel yetenekli öğrencilerde yalnızlık algısının kardeş sayısından çok, ilişkisel yakınlık, duygusal destek, aile içi iletişim ve sosyal uyum gibi faktörlerle şekillendiğini düşündürmektedir. Bu durum, yalnızlığın yapısal değil ilişkisel bir olgu olduğunu; dolayısıyla özel yetenekli bireylerde duygusal bağların güçlendirilmesinin, kardeş sayısına bakılmaksızın yalnızlık hissinin azaltmada önemli bir etken olabileceğini ortaya koyabilir.

5.1.2. Duygusal zekâ düzeyine ilişkin bulgulara ait tartışma ve yorum

Cinsiyet ile duygusal zekâ düzeyine ilişkin tartışma

Bağımsız örneklem t-testi sonuçları, cinsiyet açısından duygusal zekâ düzeylerinde anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir. Kadın ve erkek öğrenciler arasında gözlenen küçük farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı değildir. Elde edilen bu bulgu, Uygun (2025) yaptığı çalışmada elde edilen sonuçlarla benzerlik gösterirken; Keçici (2025), Gültekin (2024)

ve Gürbüz (2024) yaptıkları çalışmalardan elde edilen sonuçlarla farklılık göstermektedir. Bu bulgu özel yetenekli öğrencilerde duygusal zekânın cinsiyetten çok, duygusal farkındalık, öz düzenleme becerisi, empati kapasitesi ve sosyal etkileşim deneyimleri gibi gelişimsel unsurlarla ilişkili olduğunu düşündürmektedir. Bu bağlamda, özel yetenekli öğrencilerin duygusal zekâ gelişimini desteklemeye yönelik çalışmaların, cinsiyet farklılıklarına değil; bireysel ihtiyaçlara ve duygusal destek mekanizmalarına odaklanması daha etkili bir yaklaşım olabilir.

Yaş ile duygusal zekâ düzeyine ilişkin tartışma

ANOVA bulguları, yaş değişkenine göre duygusal zekâ düzeylerinde anlamlı farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur. LSD post hoc testine göre 10 yaş grubu öğrencileri 12 ve 13 yaş gruplarına; 11 yaş grubu ise 12 yaş grubuna göre anlamlı düzeyde daha yüksek duygusal zekâ puanlarına sahiptir. Elde edilen bu bulgu, Gültekin (2024) yaptığı çalışmasında elde edilen sonuçlarla benzerlik gösterirken; Gürbüz (2024) ve Burgan (2022) yaptıkları çalışmalardan elde edilen sonuçlarla farklılık göstermektedir. Araştırmanın bulgusu, eğitim programlarının yaşa duyarlı biçimde yapılandırılması gerektiğini de göstermektedir. Özellikle erken yaş gruplarında duygusal farkındalığı artırmaya yönelik uygulamalara ağırlık verilmesi, sonraki yaş evrelerinde bireylerin daha sağlıklı sosyal ilişkiler kurmasına katkı sağlayabilir.

Eğitim düzeyi ile duygusal zekâ düzeyine ilişkin tartışma

ANOVA sonuçları, sınıf düzeyine göre duygusal zekâ puanlarının anlamlı biçimde farklılaştığını göstermektedir. LSD post hoc analizi, 5. sınıf öğrencilerinin 6. ve 7. sınıf öğrencilerine göre daha yüksek duygusal zekâ puanına sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Elde edilen bu bulgu, Uygun (2025) yaptığı çalışmasında elde edilen sonuçlarla benzerlik gösterirken; Burgan (2022) ve Keçici (2025) yaptıkları çalışmalardan elde edilen sonuçlarla farklılık göstermektedir. Elde edilen bu bulgular, eğitim kurumlarının yalnızca akademik başarıya değil, duygusal gelişim süreçlerine de odaklanması gerektiğine işaret etmektedir. Eğitim müfredatlarında duygusal zekâyı destekleyen programların yer alması, bireylerin yaşam kalitesini artırmakla kalmayıp, sosyal ilişkilerinde de daha dengeli bireyler olarak gelişmelerini sağlayabilir.

Kardeş sayısı ile duygusal zekâ düzeyine ilişkin tartışma

ANOVA sonuçları, kardeş sayısına göre duygusal zekâ düzeylerinde anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir. Elde edilen bu bulgular, Uçar (2023), Aydın (2022) ve Ergün (2016) yaptıkları çalışmalarda elde edilen sonuçlarla benzerlik gösterirken; Sizer ve Parlak (2021) yaptıkları çalışmadan elde edilen sonuçlarla farklılık göstermektedir. Bu sonuç, kardeş

sayısının tek başına duygusal zekâ gelişimini belirlemede yeterli bir değişken olmadığını, daha çok aile içi iletişim kalitesi, duygusal paylaşım sıklığı ve ebeveyn tutumlarının duygusal zekâ üzerinde belirleyici olabileceğini düşündürmektedir. Özel yetenekli bireyler genellikle yüksek farkındalık düzeyine sahip olduklarından, kardeş sayısının fazla olması duygusal becerilerini artırmak yerine bazen rekabet, kıyaslama veya bireysel farklılıkların daha belirgin hale gelmesi gibi süreçleri tetikleyebilir. Bu nedenle, duygusal zekâ gelişimi kardeş sayısından çok, aile içi duygusal atmosferin niteliğine bağlı olarak şekillenmekte ve özel yetenekli öğrencilerde duygusal zekâ gelişiminin kardeş sayısından ziyade duygusal paylaşım kalitesi, empati düzeyi, ebeveyn tutumları ve sosyal destek ortamı gibi faktörlerle daha güçlü biçimde ilişkili olduğunu düşündürmektedir. Bu doğrultuda, özel yetenekli öğrenciler için aile temelli duygusal farkındalık ve iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik eğitim programlarının uygulanması, duygusal zekânın gelişimini desteklemede daha etkili bir yaklaşım olabilir.

5.1.3. Psikolojik iyi oluş düzeyine ilişkin bulgulara ait tartışma ve yorum

Cinsiyet ile psikolojik iyi oluş düzeyine ilişkin tartışma

Bağımsız örneklem t-testi sonuçları, cinsiyet açısından psikolojik iyi oluş düzeylerinde anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir. Elde edilen bu bulgular, Demirdağ (2024) yaptığı çalışmada elde edilen sonuçlarla benzerlik gösterirken; Güneş (2024) yaptığı çalışmada elde edilen sonuçlarla farklılık göstermektedir. Bu araştırmada elde edilen bulgular, özel yetenekli öğrencilerde psikolojik iyi oluşun cinsiyet farklılıklarından bağımsız, ancak öz farkındalık, duygusal düzenleme becerileri, sosyal destek algısı ve yaşam doyumu gibi faktörlerle güçlü biçimde ilişkili olduğunu düşündürmektedir. Bu bağlamda, cinsiyetten ziyade bireysel ihtiyaçlara ve psikososyal destek programlarına odaklanan yaklaşımların, özel yetenekli öğrencilerin psikolojik iyi oluşunu artırmada daha etkili olabilir.

Yaş ile psikolojik iyi oluş düzeyine ilişkin tartışma

ANOVA bulgularına göre, yaş grupları arasında psikolojik iyi oluş düzeylerinde anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. LSD post hoc sonuçlarına göre 11 yaş grubu öğrencilerinin puanları, 12 ve 13 yaş gruplarına göre daha yüksektir. Elde edilen bu bulgular, Soyaltın (2022) yaptığı çalışmada elde edilen sonuçlarla benzerlik gösterirken; Demirdağ (2024), Demir (2024), Günaydın (2023) ve Çimen (2022) yaptıkları çalışmadan elde edilen sonuçlarla farklılık göstermektedir. Genç yaş grubundaki bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin daha düşük seyretmesi, bu dönemin gelişimsel krizleri, kimlik arayışları, sosyal karşılaştırmalar ve gelecek kaygısı gibi faktörlerle ilişkilendirilebilir. Bu bağlamda, genç bireylerin destek sistemlerine

erişimlerinin artırılması ve psikolojik dayanıklılık becerilerinin güçlendirilmesi, psikolojik iyi oluşlarını geliştirmek açısından önemli bir gereklilik olarak değerlendirilmektedir.

Eğitim düzeyi ile psikolojik iyi oluş düzeyine ilişkin tartışma

ANOVA sonuçları, sınıf düzeyine göre psikolojik iyi oluş puanlarının anlamlı şekilde farklılaştığını göstermektedir. LSD post hoc analizine göre 5. sınıf öğrencilerinin psikolojik iyi oluş puanları 7. sınıflardan; 6. sınıf öğrencilerinin puanları da 7. sınıflardan anlamlı biçimde daha yüksektir. Elde edilen bu bulgular, Can (2023) yaptığı çalışmadan elde edilen sonuçlarla benzerlik gösterirken; Kaplan (2024) ve Demirtaş (2022) yaptıkları çalışmadan elde edilen sonuçlarla farklılık göstermektedir. Bu sonuç, eğitim sürecinin yalnızca bilişsel değil; aynı zamanda duyuşsal ve sosyal gelişim üzerindeki etkisini de destekler niteliktedir. Bu bulgu, bireylerin eğitim hayatlarında ilerledikçe psikolojik iyi oluş bileşenlerinin değiştiğini ve farklı ihtiyaçlar doğurduğunu göstermektedir.

Kardeş sayısı ile psikolojik iyi oluş düzeyine ilişkin tartışma

ANOVA sonuçlarına göre, psikolojik iyi oluş düzeylerinde kardeş sayısına bağlı anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Elde edilen bu bulgular, Demirdağ (2024), Günaydın (2023), Şahin (2023) ve Çimen (2022) yaptıkları çalışmalarda elde edilen sonuçlarla benzerlik gösterirken; Özoğul ve Çoban (2024) yaptıkları çalışmadan elde edilen sonuçlarla farklılık göstermektedir. Bu bulgu, psikolojik iyi oluşun kardeş sayısı gibi niceliksel bir aile değişkeninden ziyade, aile içi ilişkilerin niteliği, duygusal destek düzeyi ve ebeveyn tutumlarıyla daha yakından ilişkili olduğunu düşündürmektedir. Özel yetenekli bireylerin bilişsel ve duygusal gelişimleri genellikle kardeşlerinden farklı bir hızda ilerlediği için, kardeş sayısının fazla olması veya tek çocuk olmak, psikolojik iyi oluş üzerinde belirleyici bir etki yaratmayabilir. Önemli olan, bireyin aile içindeki etkileşimlerinde kendini kabul edilmiş, anlaşılmış ve değerli hissetmesidir. Bundan dolayı, elde edilen bulgular özel yetenekli öğrencilerde psikolojik iyi oluşun kardeş sayısından bağımsız, ancak aile içi iletişim, empatik etkileşim, duygusal destek ve kabul görme gibi ilişki faktörlerle güçlü biçimde ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda, özel yetenekli bireylerin psikolojik iyi oluşlarını artırmak için kardeş sayısına odaklanmak yerine, aile içinde sağlıklı duygusal bağların ve destekleyici bir iletişim ortamının geliştirilmesi önem taşıdığı söylenebilir.

5.1.4 Yalnızlık, duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiye dair bulgulara ait tartışma ve yorum

Bu araştırmada elde edilen bulgular, yalnızlık algısı, duygusal zekâ düzeyi ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkilerin anlamlı ve güçlü düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. 10–13 yaş aralığındaki üstün yetenekli çocuklar üzerinde yürütülen çalışmada, yalnızlık algısının arttıkça hem duygusal zekânın hem de psikolojik iyi oluşun azaldığı belirlenmektedir. Korelasyon analizine göre yalnızlık ile duygusal zekâ arasında güçlü ve negatif yönlü bir ilişki, yalnızlık ile psikolojik iyi oluş arasında ise yine güçlü ve negatif bir ilişki saptanmaktadır. Bu durum, yalnızlık hissinin bu yaş grubundaki bireylerin hem duygusal becerilerini hem de genel psikolojik iyilik hallerini olumsuz etkileyebileceğini göstermektedir.

Öte yandan, duygusal zekâ ile psikolojik iyi oluş arasında oldukça güçlü ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Bu bulgu, duygusal farkındalık, empati, öz düzenleme gibi duygusal zekâ bileşenlerinin bireylerin ruhsal sağlığını destekleyici bir rol oynadığını göstermektedir. Nitekim bu yaş grubundaki bireylerin gelişimsel olarak hem sosyal-duygusal becerilere hem de aidiyet hislerine duyarlı oldukları düşünüldüğünde, duygusal zekâ düzeyinin psikolojik iyi oluş açısından kritik bir belirleyici olduğu söylenebilir. Elde edilen bu bulgu, Sarı (2022), Karaman vd. (2019) ve Muzafferoğlu (2019) yaptıkları çalışmada duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluş arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki tespit etmesi ile benzerlik gösterirken; Sarıkan (2023) ve Gönenç (2018) yaptıkları çalışmalardan elde ettikleri sonuçlarla farklılık göstermektedir.

5.2. Sonuç

Araştırma kapsamında elde edilen veriler doğrultusunda ulaşılan sonuçlara ve bu sonuçlara ilişkin yapılan değerlendirmelere bu bölümde yer verilmektedir.

1. Cinsiyet değişkenine göre yapılan analizlerde, özel yetenekli öğrencilerin yalnızlık algısı, duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.
2. Yaş değişkenine ilişkin analizlerde hem psikolojik iyi oluş hem de duygusal zekâ düzeylerinde anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, 11 yaş grubu öğrencilerinin psikolojik iyi oluş düzeyleri 12 ve 13 yaş gruplarına göre anlamlı biçimde daha yüksek bulunmuştur. Benzer şekilde, 10 ve 11 yaş gruplarının duygusal zekâ düzeyleri, 12 ve 13 yaş gruplarına kıyasla daha yüksektir. Yaş değişkeni ile yalnızlık algısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

3. Eğitim düzeyine göre yapılan analizlerde, duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluş düzeylerinde anlamlı farklılıklar saptanmıştır. 5. sınıf öğrencilerinin duygusal zekâ puanlarının 6. ve 7. sınıf öğrencilerine göre anlamlı biçimde daha yüksektir. Buna karşın 6. ve 7. sınıf öğrencileri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Psikolojik iyi oluş puanları, 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin puanları 7. sınıf öğrencilerinden anlamlı biçimde daha yüksektir. Yalnızlık ile eğitim düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.
4. Kardeş sayısı değişkenine göre yapılan analizlerde ise, yalnızlık algısı, duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluş düzeyleri açısından anlamlı farklılıklar bulunmamıştır.
5. Değişkenler arasındaki ilişkilere bakıldığında; yalnızlık ile duygusal zekâ ve yalnızlık ile psikolojik iyi oluş arasında güçlü ve negatif ilişkiler bulunmuştur. Buna karşın duygusal zekâ ile psikolojik iyi oluş arasında güçlü ve pozitif bir ilişki saptanmıştır.

Genel olarak elde edilen sonuçlar, özel yetenekli öğrencilerde sosyal-duygusal faktörlerin birbiri ile güçlü biçimde ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Yalnızlık, duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluş arasında anlamlı ilişkiler bulunmuş; demografik değişkenlerden yalnızca yaş ve sınıf düzeyinin belirleyici olduğu ortaya çıkmıştır.

5.3. Öneriler

Araştırma sonuçlarına istinaden şekillenen öneriler başlıklar halinde aşağıda yer almaktadır.

5.3.1. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Gelecek araştırmalarda yalnızlık algısını derinlemesine incelemek amacıyla nitel veri toplama yöntemleri (örneğin görüşme veya odak grup çalışmaları) kullanılarak öğrencilerin bireysel deneyimlerine daha yakından odaklanılması önerilmektedir.

2. Bu çalışmada kullanılan duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluş ölçeklerine ek olarak, öz-yeterlik, sosyal destek algısı ya da benlik saygısı gibi değişkenler de modele dâhil edilerek çok değişkenli analizlerin yapılması önerilmektedir.

3. Araştırmanın örneklemini yalnızca özel yetenekli öğrencilerle sınırlı olduğundan, farklı öğrenci gruplarıyla karşılaştırmalı çalışmalar yapılması önerilmektedir.

4. Yalnızlığın duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluş üzerindeki etkisinin nedensel boyutlarını açıklayabilmek için uzunlamasına (boylamsal) çalışmalar önerilmektedir.

5.3.2. Eğitimcilere Yönelik Öneriler

1. Eğitim ortamlarında yalnızlık hissini azaltmaya yönelik sosyal etkileşimi teşvik eden grup çalışmaları, akran destek programları ve sosyal-duygusal öğrenme etkinlikleri düzenlenmeleri önerilmektedir.
2. Duygusal zekâ becerileri (empati, duyguları tanıma, kendini ifade etme vb.) yapılandırılmış etkinliklerle desteklenmeleri ve bu becerileri sınıf içi etkileşimlerin bir parçası haline getirmeleri önerilmektedir.
3. Yaşa ve sınıf düzeyine göre duygusal ve psikolojik gelişimin farklılık gösterdiği dikkate alınarak, bu alanlarda bireyselleştirilmiş destek programları uygulamaları önerilmektedir.

5.3.3. Veli ve Ailelere Yönelik Öneriler

1. Özel yetenekli çocukların yalnızlık hissine kapılmamaları için, aile içi iletişimin açık, anlayışlı ve destekleyici bir yapıda sürdürülmesine özen gösterilmesi, çocuğun duygularını ifade etmesine fırsat tanıyan güvenli bir ortam oluşturmaları önerilmektedir.
2. Duygusal zekâ gelişiminin desteklenmesi amacıyla çocukların duygularını tanımalarına, empati kurmalarına ve uygun sosyal davranışlar geliştirmelerine yardımcı olacak günlük yaşam etkileşimleri aile içinde teşvik etmeleri önerilmektedir.
3. Psikolojik iyi oluşun güçlenmesi için çocukların başarılarının yanı sıra çabalarının da takdir edilmesi, sadece akademik başarıya değil, sosyal ve duygusal gelişimlerine de değer vermeleri önerilmektedir.
4. Aileler, çocuklarının yalnızlık düzeylerini ve ruhsal durumlarını gözlemleyerek gerekirse okul rehberlik servisi veya uzman desteğine başvurmaları önerilmektedir.
6. Kardeş sayısı ya da sınıf düzeyi gibi faktörlerin doğrudan etkili olmadığı görülse de, her çocuğun bireysel gelişim süreci farklı olduğu için ebeveynlerin çocuklarını birbirleriyle değil, kendilerinin önceki hâlleriyle kıyaslamaları önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Akdeniz, H., & Alpan, G. (2022). Özel yetenekli öğrencilerde duygusal zekanın incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 51(235), Article 235. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.910546>
- Akın, A., Yılmaz, S., Özen, Y., Raba, S., & Özhan, Y. (2016). Stirling çocuklar için duygusal ve psikolojik iyi oluş ölçeği'nin türkçe formu'nun geçerlik ve güvenirliği. *V. Sakarya'da Eğitim Araştırmaları Kongresi*, 74-79.
- Aksu, H. S., Güneş, S. G., & Kaya, A. (2022). Covid-19 küresel salgını sürecinde rekreasyona aktif katılımın yalnızlık algısına etkisi. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 5(2), 83-97.
- Altıntaş, D. (2019). *Şiddete maruz kalmaya bağlı olarak psikolojik dayanıklılık, bağışlayıcılık ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkilerin incelenmesi* [Yüksek Lisans]. Ufuk Üniversitesi.
- Aslan, B. (2023). *Üniversite öğrencileri arasında yazılı veya yazılı olmayan yaşam amaçları ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişki* [Yüksek Lisans]. İstanbul Gelişim Üniversitesi.
- Aşık, M. (2020). *Erken çocukluk döneminde özel yetenekli bireyleri tanıma ve eğitimi ile ilgili ebeveyn ve okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlilik algılarının incelenmesi (Malatya İli Örneği)* [Yüksek Lisans]. İnönü Üniversitesi.
- Aydın, Ş. (2022). *Lise öğrencilerinin bireysel rekabet davranışları ile duygusal zekâ düzeyleri arasındaki ilişki* [Yüksek Lisans]. İstanbul Gelişim Üniversitesi.
- Bar-On, R. (1997). *BarOn emotional quotient inventory* (C. 40). Multi-health systems New York. <https://cjwolfe.com/EQi%20Development%20Report.pdf>
- Bar-On, R. (2006). The Bar-On model of emotional-social intelligence (ESI) 1. *Psicothema*, 13-25.
- Bar-On, R. (2010). Emotional intelligence: An integral part of positive psychology. *South African Journal of Psychology*, 40(1), 54-62.

- Barreto, M., Victor, C., Hammond, C., Eccles, A., Richins, M. T., & Qualter, P. (2021). Loneliness around the world: Age, gender, and cultural differences in loneliness. *Personality and Individual Differences*, 169, 110066. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2020.110066>
- Beck, A. T. (1979). *Cognitive therapy and the emotional disorders*. Penguin.
- Bellamy, A., Gore, D., & Sturgis, J. (2005). Examining the relevance of emotional intelligence within educational programs for the gifted and talented. *Electronic journal of research in educational psychology*, 3(2), 53-78.
- Boyatzis, R. E. (2009). Competencies as a behavioral approach to emotional intelligence. *Journal of Management Development*, 28(9), 749-770.
- Burgan, S. N. (2022). Öğrenme güçlüğü olan ortaokul öğrencilerinin sosyal problem çözme becerileri ile duygusal zeka düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi [Yüksek Lisans]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Byrne, B. M. (2010). *Structural equation modeling with AMOS: Basic concepts, applications, and programming* (2. Baskı). Routledge.
- Cacioppo, J. T., & Patrick, W. (2008). *Loneliness: Human nature and the need for social connection*. W. W. Norton & Company.
- Can, U. (2023). Lise öğrencilerinde psikolojik iyi oluş, algılanan sosyal destek ve riskli davranışlar arasındaki ilişkilerin incelenmesi [Yüksek Lisans]. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi.
- Certel, H., Yakut, S., Yakut, İ., & Gülsün, B. (2016). Öğrencilerde yalnızlık problemi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(8), 3069-3069. <https://doi.org/10.15869/itobiad.267166>
- Cherniss, C. (2010). Emotional intelligence: Toward clarification of a concept. *Industrial and organizational psychology*, 3(2), 110-126.

- Ciarrochi, J., Deane, F. P., & Anderson, S. (2002). Emotional intelligence moderates the relationship between stress and mental health. *Personality and individual differences*, 32(2), 197-209.
- Ciarrochi, J., Forgas, J. P., & Mayer, J. D. (2013). *Emotional intelligence in everyday life*. Psychology Press.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2. bs). Academic Press.
<https://doi.org/10.4324/9780203771587>
- Cooper, R. K., & Sawaf, A. (with Internet Archive). (1997). *Executive EQ: Emotional intelligence in leadership and organizations*. New York: Grosset/Putnam.
<http://archive.org/details/executiveeqemoti00coop>
- Cross, T. L. (2021). *On the social and emotional lives of gifted children* (5. bs). Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9781003236900>
- Çağan, Ö., & Ünsal, A. (2014). Depression and loneliness in disabled adults. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 114, 754-760.
- Çakar, U., & Arbak, Y. (2004). Modern yaklaşımlar ışığında değişen duygu zeka ilişkisi ve duygusal zeka. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(3).
<https://avesis.deu.edu.tr/yayin/0ef6aa39-fcc2-47bd-894d-93e8da89c18b/modern-yaklasimlar-isiginda-degisen-duygu-zeka-iliskisi-ve-duygusal-zeka>
- Çetin, A., & Özyürek, A. (2015). Üstün yetenekli çocuklar için bir erken müdahale modeli: Karabük üniversitesi üstün yetenekliler uygulama ve araştırma merkezi. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*.
<https://dergipark.org.tr/en/pub/husbfd/issue/7893/103895>
- Çimen, M. B., & Aslan, S. (2023). Kadınlarda boşanmaya uyum, sosyal destek ve yalnızlık algısı arasındaki ilişkiler. *Academic Review of Humanities and Social Sciences*, 6(2), 152-174.

- Çimen, Ş. (2022). *Ergenlerin duygu düzenleme becerileri ile psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek Lisans]. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.
- Çolak, İ. C. (2024). *Ebeveyn kaybı yaşama, psikolojik iyi oluş ve kader algısı üzerine bir nicel araştırma* [Yüksek Lisans]. İstanbul Üniversitesi.
- Çolak, S. (2024). *Sosyal medya kullanan kişilerin, bilinçli farkındalık ve psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkinin sosyodemografik değişkenlere göre incelenmesi* [Yüksek Lisans]. Doğu Üniversitesi.
- Danış, M. Z., Yıldız, R., Tekin, H. E., & Alkan, P. (2017). *Sosyal hizmet öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ve bunu etkileyen faktörler: Sakarya örneği*.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The “What” and “Why” of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227-268.
https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1104_01
- Demir, S. N. (2024). *Ergenlerin manevi zekâları ile psikolojik iyi oluş ve duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek Lisans]. Sağlık Bilimleri Üniversitesi.
- Demirdağ, B. (2024). *Ergenlerde psikolojik iyi oluş ve durumluk kaygı arasındaki ilişkide sakin benliğin düzenleyici rolü* [Yüksek Lisans]. Hasan Kalyoncu Üniversitesi.
- Demirtaş, H. (2022). *Ergenlerde psikolojik iyi oluş düzeyleri ve kariyer uyum yeteneklerinin incelenmesi* [Yüksek Lisans]. Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi.
- Diener, E., Oishi, S., & Tay, L. (2018). Advances in subjective well-being research. *Nature human behaviour*, 2(4), 253-260.
- Doğan, S., & Şahin, F. (2007). Duygusal zeka: Tarihsel gelişimi ve örgütler için önemine kavramsal bir bakış. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 231-252.

- Doğan, T. (2013). Beş faktör kişilik özellikleri ve öznel iyi oluş. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 14(1), Article 1.
- Döner, M. (2018). *Özel lise öğrencilerinin yalnızlık ve umutsuzluk düzeyleriyle internet bağımlılığı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek Lisans]. İstanbul Gelişim Üniversitesi.
- Duyan, V., Duyan, G. Ç., Çifti, E. G., Sevin, Ç., Erbay, E., & İkizoğlu, M. (2008). Lisede okuyan öğrencilerin yalnızlık durumlarına etki eden değişkenlerin incelenmesi. *Education and Science*, 33(150).
<https://educationandscience.ted.org.tr/article/view/782>
- Eker, A., & Sarı, H. (2021). Özel yeteneklilerin tanılanmasında sınıf düzeylerinin uzman görüşlerine göre karşılaştırılması. *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(2), 889-899.
- Erdemir, N. (2022). *Ortaokul öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı, yalnızlık ve iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek Lisans]. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.
- Ergin, E. (2017). *Duygusal Zeka Özelliği Ölçeği-Adölesan Kısa Formu'nun uyarlama çalışması* [Yüksek Lisans]. Selçuk Üniversitesi.
- Ergün, O. (2016). *Ergenlerde duygusal zeka özellikleri ile psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek Lisans]. İstanbul Arel Üniversitesi.
- Erözkan, A. (2009). Ergenlerde yalnızlığın yordayıcıları. *İlköğretim Online*, 8(3), Article 3.
- Eryılmaz, A., & Ercan, L. (2011). *Öznel iyi oluşun cinsiyet, yaş grupları ve kişilik özellikleri açısından incelenmesi*.
<https://openurl.ebsco.com/contentitem/gcd:82233479?sid=ebsco:plink:crawler&id=ebsco:gcd:82233479>
- Fernandes e. de Souza, J. (2024). Depression, loneliness, and cognitive functioning in elderly widows of Goa. *Indian Journal of Gerontology*, 38(2), 141-155.

- Gagné, F. (2004). Transforming gifts into talents: The DMGT as a developmental theory1. *High Ability Studies*, 15(2), 119-147. <https://doi.org/10.1080/1359813042000314682>
- Galioglu, C. (2014). *Beliren yetişkinlerin yalnızlık ve umutsuzluk düzeyleri ile aile işlevleri arasındaki ilişki* [Yüksek Lisans]. Mersin Üniversitesi.
- Gardner, H. (1993). *Multiple intelligences: The theory in practice*. Basic Books/Hachette Book Group. <https://psycnet.apa.org/record/1993-97726-000>
- George, D., & Mallery, P. (2010). *SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference, 17.0 update* (10. Baskı). Pearson.
- Goleman, D. (1995). *Duygusal Zekâ: Neden IQ'dan daha önemlidir?* (B. S. Yüksel, Çev.; 58. bs). Varlık Yayınları, Sayı:1698.
- Goleman, D., & Boyatzis, R. (2008). Social intelligence and the biology of leadership. *Harvard business review*, 86(9), 74-81.
- Gönenç, N. (2018). *Üniversite öğrencilerinde siber zorbalık ve siber mağduriyetin duygusal zeka ve psikolojik iyi oluş açısından incelenmesi* [Yüksek Lisans]. Beykent Üniversitesi.
- Gönültaş, O., & Karataş, Z. (2023). Özel yetenekli ergenlerde psikolojik iyi oluş ile algılanan sosyal yetkinlik arasındaki ilişki. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(2), 516-533. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.1054947>
- Görür, F. N. (2024). *Özel yetenek tanısı almış öğrencilerin utangaçlık, sosyal kaygı ve yalnızlık düzeylerinin incelenmesi* [Yüksek Lisans]. Biruni Üniversitesi.
- Graham, C., & Crown, S. (2014). Religion and well-being around the world: Social purpose, social time, or social insurance? *International Journal of Wellbeing*, 4(1), Article 1. <https://www.internationaljournalofwellbeing.org/index.php/ijow/article/view/258>
- Gültekin, F. (2024). *Çocukluktaki ebeveyn tutumlarının duygusal zeka gelişimine etkisi* [Yüksek Lisans]. Üsküdar Üniversitesi.

- Gümüş, N. M. (2024). *Psikolojik iyi oluş ile örgütsel bağlılık arasındaki ilişki: Sosyal hizmet çalışanlarına yönelik bir araştırma* [Yüksek Lisans]. Balıkesir Üniversitesi.
- Günaydın, T. (2023). *Ergenlerde psikolojik iyi oluş ve duygusal özerklik arasındaki ilişkide anne baba tutumlarının rolü* [Yüksek Lisans]. İstanbul Ticaret Üniversitesi.
- Güneş, N. G. (2024). *Mülteci ergen bireylerde bazı değişkenlere göre dijital oyun bağımlılığı ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin karşılaştırılması* [Yüksek Lisans]. Toros Üniversitesi.
- Gürbüz, M. (2024). *Üstün yetenekli öğrencilerde duygusal zekanın yaratıcılık ve problem çözme becerileri ile ilişkisinin incelenmesi* [Yüksek Lisans]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Güven, E. (2017). Güzel sanatlar lisesi öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ile dinledikleri müzik türü arasındaki ilişki. *İlköğretim Online*, 16(3), Article 3. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2017.330254>
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2014). *Multivariate data analysis* (7. Baskı). Pearson.
- Heinrich, L. M., & Gullone, E. (2006). The clinical significance of loneliness: A literature review. *Clinical Psychology Review*, 26(6), 695-718. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2006.04.002>
- İmamoğlu, S. (2008). *Genç yetişkinlikte kişilerarası ilişkilerin cinsiyet, cinsiyet rolleri ve yalnızlık algısı açısından incelenmesi* [Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi]. <https://www.proquest.com/docview/2606864964/abstract/22F34F8ABD624531PQ/1>
- Kaplan, F. (2024). *Meslek lisesi çocuk gelişim alanı öğrencilerinin psikolojik iyi oluşlarında bilinçli farkındalığın rolü ve ders programlarındaki yeri* [Yüksek Lisans]. Bursa Uludağ Üniversitesi.
- Karaçalı, M. (2023). *Psikolojik iyi oluş, yaşamda anlam ve dindarlık arasındaki ilişkiler* [Yüksek Lisans]. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi.

- Karaman, U. M., Coşkun, S., Aldal, H., Kökkaya, A., & Obuz, E. (2019). *Duygusal zekânın psikolojik iyi oluş üzerine etkisi: Üniversite öğrencileri üzerine bir çalışma*.
https://www.researchgate.net/profile/Mesut-Karaman-2/publication/341642589_Duygusal_Zekanin_Psikolojik_Iyi_Olus_Uzerindeki_Etkisi
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar ilkeler teknikler*. Nobel.
- Karataş, Z., & Tagay, O. (2021). Özel/üstün yetenekli ortaokula devam eden ön ergenler için sosyal beceri ölçeğinin geliştirilmesi ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 51, 367-392.
<https://doi.org/10.9779/pauefd.746428>
- Kaya, G. D. (2024). *İngilizce öğretiminde duygusal zeka ile yabancı dil öğretme kaygısı arasındaki ilişki* [Yüksek Lisans]. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Kaymakcı, A. (2019). *Özel yetenek tanılama sürecinin akademik benlik algısı üzerindeki etkisi: ÜYEP örneği* [Yüksek Lisans]. Anadolu Üniversitesi.
- Kaynak, A. (2013). *Eğitim fakültesi öğrencilerinin duygusal zeka düzeyleri ile saldırganlık düzeyleri arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından incelenmesi* [Yüksek Lisans]. Gaziantep Üniversitesi.
- Keçici, F. P. (2025). *Çocuklarda fonksiyonel olmayan tutumlar, duygusal zeka ve zorbalık* [Yüksek Lisans]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Keyes, C. L. (2002). The mental health continuum: From languishing to flourishing in life. *Journal of health and social behavior*, 207-222.
- Keyes, C. L., Shmotkin, D., & Ryff, C. D. (2002). Optimizing well-being: The empirical encounter of two traditions. *Journal of personality and social psychology*, 82(6), 1007.
- Korkut, G., & Gençtürk, Z. (2020). Üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ile aile aidiyeti arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 8(24), 209-231. <https://doi.org/10.33692/avrasyad.831622>

- Köse, E. B. (2024). *Okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekli çocuklara ilişkin algıları ile duygusal zekâ düzeylerinin incelenmesi* [Yüksek Lisans]. Çankırı Karatekin Üniversitesi.
- Küçükmetin, A. (2018). *Kişilerarası ilişki tarzları ve sosyal desteğin psikolojik ve fiziksel iyi oluştaki rollerinin incelenmesi* [Yüksek Lisans]. Üsküdar Üniversitesi.
- Lavrič, M., Gomboc, V., Krohne, N., Podlogar, T., Poštuvan, V., Zadravec Šedivy, N., & De Leo, D. (2021). Loneliness within the general population of Slovenia. *International Journal of Social Psychiatry*, 67(2), 182-187.
<https://doi.org/10.1177/0020764020943230>
- Lent, R. W. (2004). Toward a unifying theoretical and practical perspective on well-being and psychosocial adjustment. *Journal of Counseling Psychology*, 51(4), 482-509.
<https://doi.org/10.1037/0022-0167.51.4.482>
- Liddle, I., & Carter, G. F. A. (2015). Emotional and psychological well-being in children: The development and validation of the Stirling Children's Well-being Scale. *Educational Psychology in Practice*, 31(2), 174-185.
<https://doi.org/10.1080/02667363.2015.1008409>
- Liu, Q., Shono, M., & Kitamura, T. (2009). Psychological well-being, depression, and anxiety in Japanese university students. *Depression and Anxiety*, 26(8), E99-E105.
<https://doi.org/10.1002/da.20455>
- Luhmann, M., & Hawkley, L. C. (2016). Age differences in loneliness from late adolescence to oldest old age. *Developmental Psychology*, 52(6), 943-959.
<https://doi.org/10.1037/dev0000117>
- Maboçoğlu, F. (2006). *Duygusal zeka ve duygusal zekanın gelişimine katkıda bulunan etkenler* [Yüksek Lisans]. Ankara Üniversitesi.

- Mahler, M. S. (2018). *The psychological birth of the human infant: Symbiosis and individuation*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429482915>
- Mayer, J. D., Salovey, P., & Caruso, D. R. (2004). Emotional intelligence: Theory, findings, and implications. *Psychological Inquiry*, 15(3), 197-215. https://doi.org/10.1207/s15327965pli1503_02
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2013). *Özel yetenekliler strateji ve uygulama planı 2013–2017*. <https://abdigm.meb.gov.tr/projeler/ois/005.pdf>
- Muzafferoğlu, L. (2019). *Lise öğrencilerinin duygusal zeka, aleksitimi ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi* [Yüksek Lisans]. Beykent Üniversitesi.
- Osmanoğlu, D. E., & Kaya, H. İ. (2013). Öğretmen adaylarının yükseköğretime dair memnuniyet durumları ile öznel iyi oluş durumlarının değerlendirilmesi: Kafkas üniversitesi örneği. *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi*, 1(12), 45-70.
- Öner, B. (2024). *Özel gereksinimli çocuğa sahip olan ebeveynlerin yalnızlık, algılanan sosyal destek ve ebeveyn öz yeterliği düzeylerinin incelenmesi* [Yüksek Lisans]. Çağ Üniversitesi.
- Özen, Y. (2010). Kişisel sorumluluk bağlamında öznel ve psikolojik iyi oluş sosyal psikolojik bir değerlendirme. *Dicle üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü dergisi*, 4, 46-58.
- Özoğul, B., & Çoban, A. E. (2024). Ebeveyn-çocuk ilişkisi ve çocukların psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2), 850-869.
- Pancar, A. (2009). *Parçalanmış ve tam aileye sahip ergenlerin yalnızlık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* [Yüksek Lisans]. Çukurova Üniversitesi.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods* (C. 3). Sage.

- Perlman, D., & Peplau, L. A. (1981). Toward a social psychology of loneliness. *Personal relationships*, 3, 31-56.
- Purtaş, M., & Yirci, R. (2022). Okul yöneticilerinin genel yalnızlık düzeyi ile iş yaşamı yalnızlık düzeyi arasındaki ilişki. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 30, Article 30. <https://doi.org/10.54600/igdirsosbilder.1069738>
- Renzulli, J. S. (1978). What makes giftedness? Reexamining a definition. *Phi delta kappan*, 60(3), 180.
- Rokach, A. (2002). Dimensions of loneliness among Canadian and Czech youth: A cross-national study. *Current Psychology*, 21(4), 362-379. <https://doi.org/10.1007/s12144-002-1024-9>
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2001). On happiness and human potentials: A review of research on hedonic and eudaimonic well-being. *Annual Review of Psychology*, 52(Volume 52, 2001), 141-166. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.52.1.141>
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of personality and social psychology*, 57(6), 1069.
- Sak, U. (2011). Üstün yetenekliler eğitim programları modeli (ÜYEP) ve sosyal geçerliği. *Education and Science*, 36(161), 215.
- Sak, U. (2012). *Üstün zekâlılar: Özellikleri, tanılanmaları, eğitimleri* (BRC Matbaası, Ankara). Maya Akademi Yayınevi.
- Salovey, P., & Mayer, J. D. (1990). Emotional intelligence. *Imagination, Cognition and Personality*, 9(3), 185-211. <https://doi.org/10.2190/DUGG-P24E-52WK-6CDG>
- Sankar-DeLeeuw, N. (1999). Gifted preschoolers: *Parent and teacher views on identification, early admission and programming*. *Roeper Review*, 21(3), 174-179. <https://doi.org/10.1080/02783199909553957>

- Sarı, R. E. (2022). *Üniversite öğrencilerinde duygusal zekâ, maneviyat ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin incelenmesi* [Yüksek Lisans]. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi.
- Sarıkan, S. (2023). *Üniversite öğrencilerinin duygusal zeka, bilişsel esneklik ve psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek Lisans]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Schutte, N. S., Malouff, J. M., Hall, L. E., Haggerty, D. J., Cooper, J. T., Golden, C. J., & Dornheim, L. (1998). Development and validation of a measure of emotional intelligence. *Personality and individual differences*, 25(2), 167-177.
- Seligman, M. E. P., & Csikszentmihalyi, M. (2000). Positive psychology: An introduction. *American Psychologist*, 55(1), 5-14. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.5>
- Semiz, S. (2018). *Erken çocukluk döneminde görülen akran zorbalığının duygusal zekâ ve aile değişkenleri temelinde incelenmesi* [Yüksek Lisans]. Kastamonu Üniversitesi.
- Sizer, Z. M., & Parlak, N. K. (2021). Sosyal hizmet öğrencilerinin duygusal zekâ ve psikolojik sağlamlıkları arasındaki ilişki üzerine bir nicel araştırma. *Journal of Management and Economics Research*, 19(4), 213-231.
- Soyaltın, A. (2022). *Ortaokul dönemi öğrencilerinin bağlanma stilleri ile iletişim becerileri, duygusal ve psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek Lisans]. Ufuk Üniversitesi.
- Sullivan, H. S. (Ed.). (2013). *The interpersonal theory of psychiatry*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315014029>
- Şahin, A. N. (2023). *Psikolojik iyi oluş ve maneviyat arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek Lisans]. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.
- Şengör, S. (2024). *Futbol eğitimi alan 10-14 yaş arası çocukların yalnızlık düzeyleri ile sporda ahlaki karar alma tutumları arasındaki ilişki* [Yüksek Lisans]. İstanbul Topkapı Üniversitesi.

- Şentürk, E. (2024). *Özel yetenekli olan ve tanı almamış öğrencilerin sosyal beceri ve duygusal zekâlarının incelenmesi* [Yüksek Lisans]. Gazi Üniversitesi.
- Şirin, E. (2021). *Öğretmenlerin özel yeteneklilere yönelik algıları* [Yüksek Lisans]. Anadolu Üniversitesi.
- Tavakol, M., & Dennick, R. (2011). Making sense of Cronbach's alpha. *International journal of medical education*, 2, 53.
- Tavşancıl, E. (2010). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Nobel Akademik Yayıncılık. <https://books.google.com.tr/>
- Topaçlı, H. (2022). *Kamu personelinin duygusal zeka seviyelerinin çalışan performansı ve görev motivasyonu düzeylerine etkisi: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'nde bir araştırma* [Yüksek Lisans]. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.
- Turan, B. (2022). *İngilizce öğretmenlerinin öz yeterlilik algılarını yordayıcı olarak akademik iyimserlik ve psikolojik iyi oluş* [Yüksek Lisans]. Çag Üniversitesi.
- Uçar, A. (2023). *Ortaokul öğrencilerinin duygusal zekâ düzeyleri ile imgeleme becerisi arasındaki ilişkinin farklı değişkenler açısından incelenmesi* [Yüksek Lisans]. Atatürk Üniversitesi.
- Ulga, E. (2024). *Ortaokul öğrencilerinde okul motivasyonu,özel iyi oluş ve karar verme stilleri arasındaki ilişki* [Yüksek Lisans]. Bursa Uludağ Üniversitesi.
- Uygun, A. (2021). *Öğretmenlerin özel yeteneklilik kavramı ve özel yetenekli öğrencilerin özelliklerine ilişkin bilgi ve algılarının incelenmesi* [Yüksek Lisans]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Uygun, G. (2025). *Bitlis ili ortaöğretim öğrencilerinin duygusal zeka düzeyleri ve öz yeterliliklerinin incelenmesi* [Yüksek Lisans]. Bitlis Eren Üniversitesi.
- Ünal, N. E. (2019). *Özel yetenekli ergenlerin yalnızlık deneyimleri* [Yüksek Lisans]. Anadolu Üniversitesi.

- Wang, Y., & Zeng, Y. (2024). Relationship between loneliness and internet addiction: A meta-analysis. *BMC Public Health*, 24(1), 1-14. <https://doi.org/10.1186/s12889-024-18366-4>
- Waterman, A. S. (1993). Two conceptions of happiness: Contrasts of personal expressiveness (eudaimonia) and hedonic enjoyment. *Journal of personality and social psychology*, 64(4), 678.
- Weiss, R. (1975). *Loneliness: The experience of emotional and social isolation*. MIT Press.
- White, C. N., VanderDrift, L. E., & Heffernan, K. S. (2015). Social isolation, cognitive decline, and cardiovascular disease risk. *Current Opinion in Psychology*, 5, 18-23. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2015.03.005>
- Winnicott, D. W. (2018). *The maturational processes and the facilitating environment: Studies in the theory of emotional development*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429482410>
- Yesarioğlu, M. (2023). *Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ve yalnızlık ilişkisi* [Yüksek Lisans]. Üsküdar Üniversitesi.
- Yeşilyaprak, B. (2001). Duygusal zekâ ve eğitim açısından doğurguları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 25(25), 139-146.
- Yılmaz, Z., & Er, K. O. (2019). Singapur ve Türkiye’de üstün yetenekli bireylerin eğitiminin karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 13(2), 1166-1185. <https://doi.org/10.17522/balikesirnef.633470>
- Zeidner, M., & Matthews, G. (2017). Emotional intelligence in gifted students. *Gifted Education International*, 33(2), 163-182. <https://doi.org/10.1177/0261429417708879>

EKLER

EK-1: Ölçek Kullanma İzinleri

ÖLÇEK İZİNİ Geçerli Kuruluş X

Zeynel Barış Demircan

ail.com>

30 Mar Cmt 15:38

Alıcı: beh. .s ▼

Behmen hocam merhabalar. Ben Necmettin Erbakan Üniversitesi Özel Yetenekliler Yüksek Lisans öğrencisi Zeynel Barış DEMİRCAN. Ortaokul düzeyindeki Özel yetenekli çocuklarla ilgili yapacak olduğum bilimsel bir çalışmada "Yalnızlık Ölçeği" nizi kullanmak istiyorum. Ölçeğin tam metnini izniniz olursa kullanabilmem için tarafıma iletirseniz çok sevinirim. İyi çalışmalar dilerim.

Behmen Çelikbaş

" .com>

2 Nis Sal 01:29

Alıcı: ben ▼

Zeynel Barış Demircan < .com>, 30 Mar 2024 Cmt, 15:38 tarihinde şunu yazdı:

Bir ek • Gmail tarafından tarandı

Zeynel Barış Demircan

Alıcı: esraergin

.com>

30 Mar 2024 15:42

Esra hocam merhabalar. Ben Necmettin Erbakan Üniversitesi Özel Yetenekliler Yüksek Lisans öğrencisi Zeynel Barış DEMİRCAN.

Ortaokul düzeyindeki 'Özel yetenekli' çocuklarla ilgili yapacak olduğum bilimsel bir çalışmada 'Duygusal Zeka Özelliği Ölçeği – Adolesan Kısa Formu' nuzu kullanmak istiyorum. Ölçeğin tam metnini izniniz olursa kullanabilmem için tarafıma iletirseniz çok sevinirim. İyi çalışmalar dilerim.

Esra Ergin

Alıcı: ben

.com>

26 Nis 2024 15:39

Merhaba hocam,

Ölçek ve makalemiz ekte yer almaktadır, çalışmalarınızda kolaylıklar dilerim, iyi çalışmalar.

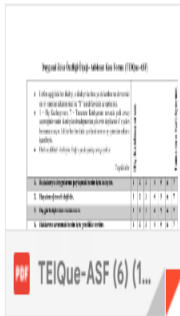
Dr. Öğr. Üyesi Esra ERGİN

Selçuk Üniversitesi

Eğitim Fakültesi

Zeynel Barış Demircan .com>, 30 Mar 2024 Cmt, 15:42 tarihinde şunu yazdı:

2 ek • Gmail tarafından tarandı

Ölçek İzni

Gelen Kutusu x

Zeynel Barış Demircan

@demircanbaris.com>

30 Mar Cmt 15:35

Alıcı: ahmet...>

Ahmet hocam merhabalar. Ben Necmettin Erbakan Üniversitesi Özel Yetenekler Yüksek Lisans öğrencisi Zeynel Barış DEMİRCAN.

Ortaokul düzeyindeki 'Özel yetenekli' çocuklarla ilgili yapacak olduğum bilimsel bir çalışmada 'Stirling Çocuklar İçin Duygusal ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği' inizi kullanmak istiyorum. Ölçeğin tam metnini izniniz olursa kullanabilmem için tarafıma iletirseniz çok sevinirim. İyi çalışmalar dilerim.

AHMET AKIN

@ahmetakindu.tr>

30 Mar Cmt 20:09

Alıcı: ben >

Kullanabilirsiniz iyi çalışmalar

Prof. Dr. Ahmet Akın

İstanbul Medeniyet University

Faculty of Educational Sciences

Department of Psychological counseling

Gönderen: Zeynel Barış Demircan

@demircanbaris.com>

Gönderildi: 30 Mart 2024 Cumartesi 15:35:16

Kime: AHMET AKIN

Konu: Ölçek izni

Ahmet hocam merhabalar. Ben Necmettin Erbakan Üniversitesi Özel Yetenekler Yüksek Lisans öğrencisi Zeynel Barış DEMİRCAN.

EK-2: Gönüllü Katılım Onay Formu

AYRINTILI BİLGİLENDİRME VE GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

Sayın Katılımcı,

Aşağıda ayrıntılı bilgileri yer alan araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığının izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Araştırmaya katılıp katılmamakta özgürsünüz. Araştırma herhangi bir istenmeyen etki ya da risk taşımamaktadır. Katılımınız tamamen sizin isteğinize bağlıdır, reddedebilir ya da herhangi bir aşamasında ayrılabilirsiniz. Araştırmaya katılım sağlanamaması veya araştırmadan ayrılma durumunda okul ile ilgili ilişkileriniz etkilenmeyecektir. Araştırmada sizden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Araştırma uygulamaları, kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden kendinizi rahatsız hissederseniz cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta özgürsünüz. Araştırmaya katıldıktan sonra istediğiniz an vazgeçebilirsiniz. Böyle bir durumda veri toplama aracını uygulayan kişiye, araştırmayı tamamlayacağınızı söylemeniz yeterli olacaktır. Araştırmaya katılmamak ya da katıldıktan sonra vazgeçmek size hiçbir sorumluluk getirmeyecektir. Onay vermeden önce konu ile ilgili herhangi bir sorunuz varsa aşağıda iletişim bilgileri verilen araştırmacıya sorabilirsiniz.

Araştırmacının Adı Soyadı	Zeynel Barış DEMİRCAN
Araştırmacının İletişim Bilgileri	8
Araştırmanın Adı	Özel Yetenekli Öğrencilerde Yalnızlık Algısı, Duygusal Zekâ ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi
Araştırmanın Amacı	Özel yetenekli çocuklar ile ilgili birçok araştırma yapılmış olsa da yalnızlık, duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışma örneğini oluşturarak literatüre katkı sağlamak hedeflenmektedir.

Yukarıda bilgileri bulunan araştırmaya katılmayı kabul ediyorum. .../.../.....

İmza:

Katılımcının Adı-Soyadı:

EK-3: Veli Onam Formu

VELİ ONAM FORMU

Sayın Veli;

Aşağıda bilgileri yer alan araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığının izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çocuğunuz araştırmaya katılıp katılmamakta özgürdür. Araştırma çocuğunuz için herhangi bir istenmeyen etki ya da risk taşımamaktadır. Çocuğunuzun katılımı sizin onayınıza bağlıdır. Araştırmaya katılım sağlanamaması veya araştırmadan ayrılma durumunda öğrencilerin akademik başarıları, okul ve öğretmenleriyle olan ilişkileri etkilenmeyecektir. Araştırmada öğrencilerden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar gizli tutulacak ve sadece araştırmacı tarafından değerlendirilecektir. Araştırma uygulamaları, kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında çocuğunuz sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden kendisini rahatsız hissederse cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta özgürdür. Çocuğunuz araştırmaya katıldıktan sonra istediği an vazgeçebilir. Böyle bir durumda veri toplama aracını uygulayan kişiye, araştırmayı tamamlamayacağını söylemesi yeterli olacaktır. Araştırmaya katılmamak ya da katıldıktan sonra vazgeçmek çocuğunuza hiçbir sorumluluk getirmeyecektir. Onay vermeden önce konu ile ilgili herhangi bir sorunuz varsa aşağıda iletişim bilgileri verilen araştırmacıya sorabilirsiniz.

Araştırmacının Adı Soyadı	Zeynel Barış DEMİRCAN
Araştırmacının İletişim Bilgileri	1 35
Araştırmanın Adı	Özel Yetenekli Öğrencilerde Yalnızlık Algısı, Duygusal Zekâ ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi
Araştırmanın Amacı	Özel yetenekli çocuklar ile ilgili birçok araştırma yapılmış olsa da yalnızlık, duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışma örneğini oluşturarak literatüre katkı sağlamak hedeflenmektedir.

Velisi bulunduğum sınıfı numaralı öğrenci'in yukarıda açıklanan araştırmaya katılmasına izin veriyorum. .../.../....

İmza:

Velinin Adı-Soyadı:

(*Lütfen formu imzaladıktan sonra çocuğunuzla okula geri gönderiniz.)

EK-4: Kişisel Bilgi Formu

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Değerli katılımcı,
Sizden katılmanız istenilen bu araştırma, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Özel Yetenekliler Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Zeynel Barış DEMİRCAN tarafından Doç. Dr. Mevlüt AYDOĞMUŞ danışmanlığında yürütülen yüksek lisans tezi için yapılan bir araştırmadır. Çalışmaya vermiş olduğunuz katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

CİNSİYET	☐ KIZ	☐ ERKEK		
YAŞ				
EĞİTİM DÜZEYİ	☐ 5. SINIF	☐ 6.SINIF	☐ 7.SINIF	
YAŞADIĞI İL				
KARDEŞ SAYISI	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4 ve Üzeri

EK-5: Yalnızlık Ölçeği

Her bir ifadenin size ne kadar uygun olduğunu ifadenin yanındaki cevaplardan uygun olanını işaretleyerek belirtiniz.		Beni hiç tanımlamıyor	Beni biraz tanımlıyor	Beni iyi tanımlıyor
1.	Yabancılaşmış	1	2	3
2.	Yalnız	1	2	3
3.	Mutlu	1	2	3
4.	Umutsuz	1	2	3
5.	Hüzünlü	1	2	3
6.	Kederli	1	2	3
7.	Neşeli	1	2	3
8.	Kimsesiz	1	2	3
9.	Durgun	1	2	3
10.	Huzurlu	1	2	3
11.	Arkadaşı Olmayan	1	2	3
12.	Çaresiz	1	2	3
13.	Yorgun	1	2	3
14.	Acı Çeken	1	2	3

Yalnızlık Ölçeği	
Kaynak	Çelikbaş, B., & Tatar, A. (2021). Yalnızlık ölçeği, yalnızlık tercihi ölçeği ve sosyal izolasyon ölçeği: geliştirme ve ilk geçerlik çalışmaları. Social Mentality and Research Thinkers Journals, 7(43), 597-676.
Düz maddeler	Beni Hiç Tanımlamıyor (1), Beni Biraz Tanımlıyor (2), Beni İyi Tanımlıyor (3) 1,2,4,5,6,8,9,11,12,13,14
Ters yönlü maddeler	Beni Hiç Tanımlamıyor (3), Beni Biraz Tanımlıyor (2), Beni İyi Tanımlıyor (1) 3,7,10
Puanlama	14 maddenin toplam puanı alınarak hesaplanmakta ve ölçekten alınan yüksek puan yalnızlık algısının yüksek olduğunu göstermektedir.

EK-6: Duygusal Zekâ Ölçeği

Duygusal Zeka Özelliği Ölçeği- Adölesan Kısa Formu (TEIQue-ASF)

- Lütfen aşağıdaki her ifadeyi, o ifadeye katılma ya da katılmama derecenizi en iyi yansıtan rakamın üzerine “X” işareti koyarak cevaplayınız. 1 = Hiç Katılmıyorum, 7 = Tamamen Katılıyorum arasında yedi cevap seçeneğiniz vardır. Katılıp katılmadığınızdan çok emin değilseniz 4’e yakın bir numara seçin. Lütfen her bir ifade için kendinizi en iyi yansıtan rakamı işaretleyin. - Hızlı ve dikkatli ilerleyin. <i>Doğru ya da yanlış cevap yoktur.</i> Teşekkürler	Hiç Katılmıyorum	Tamamen Katılıyorum					
1. Başkalarıyla duygularımı paylaşmak benim için kolaydır.	1	2	3	4	5	6	7
2. Hayatım eğlenceli değildir.	1	2	3	4	5	6	7
3. Dış görünüşümden memnunum.	1	2	3	4	5	6	7
4. Haklarımı savunmak benim için genellikle zordur.	1	2	3	4	5	6	7
5. İsteddiğimde başkalarının daha iyi hissetmesini sağlayabilirim.	1	2	3	4	5	6	7
6. Bazen tüm hayatımın çok mutsuz geçeceğini düşünüyorum.	1	2	3	4	5	6	7
7. Hayatımdaki değişikliklerle baş etmekte zorlanırım.	1	2	3	4	5	6	7
8. Stresle baş edebilirim.	1	2	3	4	5	6	7
9. Yakın olduğum insanlara kendilerini önemsemişimi nasıl göstereceğimi bilmiyorum.	1	2	3	4	5	6	7
10. İsteddiğimde öfkemi kontrol edebilirim.	1	2	3	4	5	6	7
11. Hayatımdan memnunum.	1	2	3	4	5	6	7
12. Kendimi iyi hissediyorum.	1	2	3	4	5	6	7
13. Hayatımda her şeyin yolunda gideceğine inanıyorum.	1	2	3	4	5	6	7
14. Yeni ortamlarla iyi başa çıkabilirim.	1	2	3	4	5	6	7
15. Düşüncelerimi kontrol etmeye çalışırım ve her şey için çok fazla endişelenmem.	1	2	3	4	5	6	7

EK-7: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği

Suggested citation: Akın, A., Yılmaz, S., Özen, Y., Raba, S., & Özhan, Y. (2016, Nisan). *Stirling Çocuklar için Duygusal ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'nin Türkçe Formu'nun geçerlik ve güvenirliği*. V. Sakarya'da Eğitim Araştırmaları Kongresi, 14-15 Nisan, Sakarya.

Aşağıda son zamanlardaki duygu ve düşüncelerinize yönelik bazı ifadeler yer almaktadır. Lütfen aşağıdaki ifadeleri okuduktan sonra kendinizi değerlendirip sizin için en uygun seçeneğin karşısına çarpı (X) işareti koyunuz.		As l a	Ço k a z	Ba z e n	Ço ğ u z a m a n	He r z a m a n
1	Yaşamımda iyi şeyler olacağını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
2	Seçimlerimi kolaylıkla yapabilirim.	1	2	3	4	5
3	Beni eğlendirecek çok sayıda yapacak şeyler bulabilirim.	1	2	3	4	5
4	Bazı şeyleri iyi yapabilirim.	1	2	3	4	5
5	Çok sayıda insan bana ilgi gösterir.	1	2	3	4	5
6	Gurur duyabileceğim çok sayıda şey var.	1	2	3	4	5
7	Kendimi huzurlu hissediyorum.	1	2	3	4	5
8	Duygusal açıdan kendimi iyi hissediyorum.	1	2	3	4	5
9	Günlük yaşamımdaki her şeyden hoşlanıyorum.	1	2	3	4	5
10	İnsanlarla iyi geçiniyorum.	1	2	3	4	5
11	Çevremde olup bitenler beni neşelendirir.	1	2	3	4	5
12	Kendimi rahatlamış hissediyorum.	1	2	3	4	5

Ölçekte ters kodlanan madde bulunmamaktadır. Yüksek puanlar yüksek düzeyde Çocuklar için Duygusal ve Psikolojik İyi Oluşu göstermektedir.

Doğrulamalı faktör analizinde tek boyutlu modelin iyi uyum verdiği görülmüştür ($\chi^2=96.87$, $sd=54$, $RMSEA=.073$, $SRMR=.051$, $CFI=.93$, $IFI=.93$, $GFI=.90$). Ölçeğin madde toplam korelasyon katsayıları .57 ile .73 arasında sıralanmaktadır. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık güvenirlik katsayısı .90 olarak hesaplanmıştır.

EK-8: Akademik Kurul Kararı

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : E-71052239-300-583758
Konu : Tez Önerisi (Zeynel Barış DEMİRCAN)

23.10.2024

DAĞITIM YERLERİNE

Enstitümüz Yönetim Kurulu'nun karar sureti aşağıya çıkartılmıştır.
Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

TARİH	22.10.2024
TOPLANTI	44
KARAR NO	24
KONU	Tez Önerisi (Zeynel Barış DEMİRCAN)
KARAR	
Enstitümüz Özel Eğitim Anabilim Dalı Özel Yetenekliler Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı 23830601022 numaralı öğrencisi Zeynel Barış DEMİRCAN ile ilgili Bilim Dalı Başkanlığının 21.10.2024 tarih ve E.582890 sayılı yazısı ile ekleri görüşüldü. Adı geçen öğrencinin tez önerisinin uygun olduğuna , kararın danışmanına, öğrenciye ve Bilim Dalı Başkanlığına bildirilmesine oy birliği ile karar verildi.	
TEZ ADI TÜRKÇE	Özel Yetenekli Öğrencilerde Yalnızlık Algısı, Duygusal Zeka ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi
TEZ ADI İNGİLİZCE	Investigating the Relationship Between Loneliness Perception, Emotional Intelligence and Psychological Well-Being in Gifted Students
DANIŞMAN	Doç. Dr. Mevlüt AYDOĞMUŞ

Doç. Dr. Mevlüt AYDOĞMUŞ
Enstitü Müdürü

Dağıtım:
Eğt. Bil. Enst. Özel Yetenekliler Eğitimi Bilim Dalına
Sayın Doç. Dr. Mevlüt AYDOĞMUŞ

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : 8H3D-TLLD-00PG

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/necmettin-erbakan-ebys>

Adres: AKEF Eğitim Bilimleri Enstitüsü A1 BLOK NO:146 MERAM/KONYA
Telefon No : 0332 324 76 60 Fax No : 0332 324 55 10

Bilgi İçin :Ümran ÜNVER
Bilgisayar İşletmeni

e-Posta :

İnternet Adresi : <http://www.erbakan.edu.tr>

Telefon No:0332 324 76 60

EK-9: Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu İzni

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU
ETİK KURUL KARARI

Etik Kurul Toplantı Tarihi/Sayısı ve Karar No	Tarih :06/09/2024 Toplantı Sayısı: 16 Karar No :2024/686
Araştırmanın Başlığı	Özel Yetenekli Öğrencilerde Yalnızlık Algısı, Duygusal Zekâ ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.
Sorumlu Araştırmacı	Doç. Dr. Mevlüt AYDOĞMUŞ
Yardımcı Araştırmacı	Lisansüstü Öğrenci: Zeynel Barış DEMİRCAN
Etik Kurul Kararı	20855 sayılı başvuru Etik Kurul tarafından değerlendirilmiş olup, başvurunun bilimsel araştırma etiği açısından “ Uygun ” olduğuna karar verilmiştir.

ASLI GİBİDİR
06/09/2024

Doç. Dr. Ahmet KURNAZ
Başkan

EK-10: Millî Eğitim Bakanlığı Araştırma Uygulama İzni Belgesi

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ARAŞTIRMA UYGULAMA İZİNİ BELGESİ

Başvuru No: MEB.TT.2025.019833.01

T.C. Kimlik No: 58*****74

Adı Soyadı: ZEYNEL BARIŞ DEMİRCAN

Araştırmacının Adı: Özel Yetenekli Öğrencilerde Yalnızlık Algısı, Duygusal Zekâ ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Araştırmacının Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmacının Örneklem / Çalışma Grubu: Öğrenci

Veri Toplama Aracının Başlığı: Yalnızlık Ölçeği, Duygusal Zeka Özelliği Ölçeği- Adölesan Kısa Formu (TEIQue-ASF), Stirling Çocuklar İçin Duygusal ve Psikolojik İyi Oluş Ölçek

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 17.03.2025

Araştırma Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 17.03.2026

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Yönergesine" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup aşağıda ifade edilen bilgiler kapsamında araştırma uygulama izni Millî Eğitim Bakanlığı ilgili birimleri tarafından onaylanmıştır.

Uygulama Yapılacak İller	Uygulama Yapılacak Birimler	Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatları	Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu
ADANA	BİLSEM (Üstün veya Özel Yetenekliler)	Çukurova Bilim ve Sanat Merkezi (ÇUKUROVA)	763040
ADANA	BİLSEM (Üstün veya Özel Yetenekliler)	Seyhan Bilim ve Sanat Merkezi (SEYHAN)	768855
ADANA	BİLSEM (Üstün veya Özel Yetenekliler)	Yüreğir Bilim ve Sanat Merkezi (YÜREĞİR)	768950
ADANA	BİLSEM (Üstün veya Özel Yetenekliler)	Sarıçam Bilim ve Sanat Merkezi (SARIÇAM)	768854
DİYARBAKIR	BİLSEM (Üstün veya Özel Yetenekliler)	Diyarbakır Bilim ve Sanat Merkezi (BAĞLAR)	751204
DİYARBAKIR	BİLSEM (Üstün veya Özel Yetenekliler)	Kayapınar Bilim ve Sanat Merkezi (KAYAPINAR)	767537

Serhat Mah. 1290. Sokak No.8/B 06374 Yenimahalle/Ankara TÜRKİYE

Telefon No: (0312) 413 43 00, Belgegeçer No: (0312) 413 45 12

e-posta: ttkb.egitimarastirmalari.arastirmaizinleri@meb.gov.tr, internet adresi: ttkb.meb.gov.tr

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ARAŞTIRMA UYGULAMA İZNİ BELGESİ

Uygulama Yapılacak İller	Uygulama Yapılacak Birimler	Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatları	Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu
DİYARBAKIR	BİLSEM (Üstün veya Özel Yetenekliler)	Yenişehir Bilim ve Sanat Merkezi (YENİŞEHİR)	768786
İSTANBUL	BİLSEM (Üstün veya Özel Yetenekliler)	Kartal Prof. Dr. Şaban Teoman Durallı Bilim ve Sanat Merkezi (KARTAL)	760959
İSTANBUL	BİLSEM (Üstün veya Özel Yetenekliler)	Pendik Bilim ve Sanat Merkezi (PENDİK)	764644
İSTANBUL	BİLSEM (Üstün veya Özel Yetenekliler)	Maltepe Kadir Has Bilim ve Sanat Merkezi (MALTEPE)	765790
İSTANBUL	BİLSEM (Üstün veya Özel Yetenekliler)	Alev Alatlî Bilim ve Sanat Merkezi (KADIKÖY)	760960
İSTANBUL	BİLSEM (Üstün veya Özel Yetenekliler)	İstanbul Ticaret Odası Bilim ve Sanat Merkezi (BAHÇELİEVLER)	752248
KONYA	BİLSEM (Üstün veya Özel Yetenekliler)	Selçuklu Bilim ve Sanat Merkezi (SELÇUKLU)	759827
KONYA	BİLSEM (Üstün veya Özel Yetenekliler)	Konya Bilim ve Sanat Merkezi (MERAM)	966184
KONYA	BİLSEM (Üstün veya Özel Yetenekliler)	Karatay Bilim ve Sanat Merkezi (KARATAY)	767016
KONYA	BİLSEM (Üstün veya Özel Yetenekliler)	Akşehir Bilim ve Sanat Merkezi (AKŞEHİR)	764928
KONYA	BİLSEM (Üstün veya Özel Yetenekliler)	İlgın Bilim ve Sanat Merkezi (İLGİN)	770659
KONYA	BİLSEM (Üstün veya Özel Yetenekliler)	Seydişehir Bilim ve Sanat Merkezi (SEYDİŞEHİR)	769098
KONYA	BİLSEM (Üstün veya Özel Yetenekliler)	Cihanbeyli Bilim ve Sanat Merkezi (CİHANBEYLİ)	769106

Not: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Belgeler aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

Serhat Mah. 1290. Sokak No.8/B 06374 Yenimahalle/Ankara TÜRKİYE
Telefon No: (0312) 413 43 00, Belgegeçer No: (0312) 413 45 12
e-posta: ttkb.eğitimarastirmalari.arastirmaiznleri@meb.gov.tr, internet adresi: ttkb.meb.gov.tr